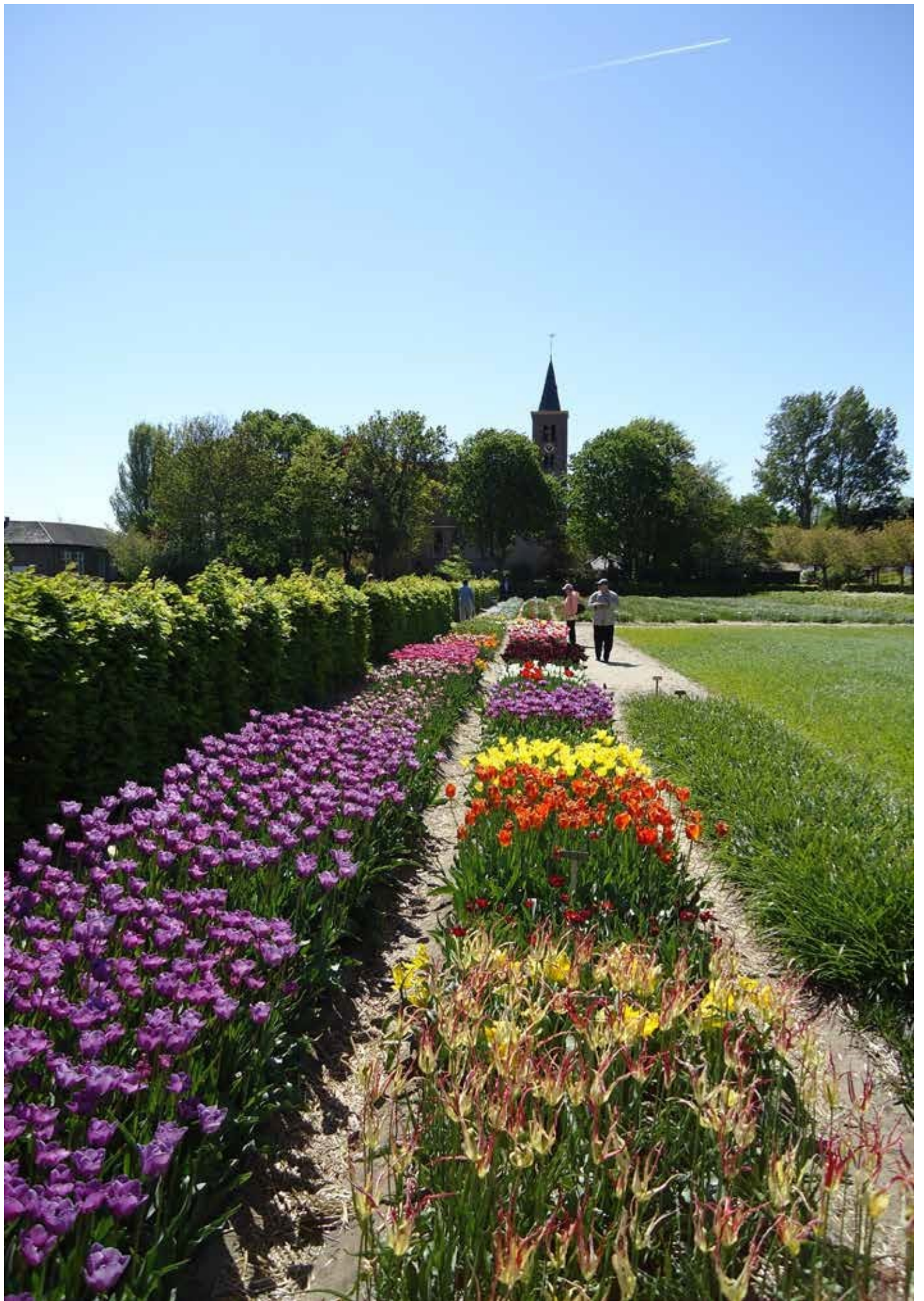




Omgevingsvisie: analyse beleid gemeente Castricum



Inhoudsopgave

1 Inleiding	5
1.1 Waarom een omgevingsvisie	5
1.2 In fases naar een omgevingsvisie toe	5
1.3 Doel en aanpak van fase 1	5
1.4 Leeswijzer	5
2 De identiteit van de gemeente Castricum	6
2.1 Hoe de gemeente Castricum ontstond	6
2.1.1 <i>De landschappelijke laag</i>	6
2.1.2 <i>Bewoningslaag</i>	6
2.2 De identiteit van de gemeente Castricum	7
2.2.1 <i>Cultuurhistorische kenmerken van de gemeente Castricum</i>	7
2.3 Onze inwoners	9
2.4 Werken in de gemeente Castricum	12
3 Overzicht bestaand beleid, trends en ontwikkelingen	14
3.1 Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit	14
3.1.1 <i>Stedenbouw</i>	14
3.1.2 <i>Cultureel erfgoed</i>	16
3.1.3 <i>Wonen</i>	17
3.1.4 <i>Grondbeleid</i>	18
3.2 Energie klimaatverandering en milieu	19
3.2.1 <i>Energietransitie</i>	19
3.2.2 <i>Waterketen</i>	21
3.2.3 <i>Bodem / Ondergrond</i>	23
3.2.4 <i>Geluid</i>	24
3.2.5 <i>Luchtkwaliteit</i>	25
3.2.6 <i>Water / Klimaatadaptatie</i>	26
3.2.7 <i>Circulaire economie</i>	29
3.3 Mobiliteit	30
3.4 Landschap, natuur en openbare ruimte in de gemeente Castricum	34
3.5 Welzijn en Maatschappelijke voorzieningen	37
3.5.1 <i>Welzijn</i>	38
3.5.2 <i>Onderwijs</i>	39
3.5.3 <i>Volksgezondheid</i>	40
3.5.4 <i>Sport en bewegen</i>	42
3.5.5 <i>Kunst en cultuur</i>	43
3.6 Economie gemeente Castricum	44
3.6.1 <i>Recreatie, toerisme en economische zaken</i>	44
3.6.2 <i>Strand</i>	46



1 Inleiding

1.1 Waarom een omgevingsvisie

Met de invoering van de Omgevingswet wordt het “oude” instrument, de structuurvisie, dat zich vooral richtte op de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente, vervangen door de omgevingsvisie. De omgevingsvisie beschrijft de gewenste lange termijn ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in het geheel. Bijvoorbeeld op het gebied van wonen en bouwen, infrastructuur en groen, maar ook op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie en economie. Ook de relatie tussen de fysieke leefomgeving en sociaal maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld een gezonde leefomgeving, krijgt een plek in de omgevingsvisie. Dit betekent dat de reikwijdte breder is dan de traditionele structuurvisie. Daarnaast zal de visie een dynamisch stuk zijn waarmee aangesloten kan worden op nieuwe ontwikkelingen en waarin de identiteit van de gemeente met de bijbehorende kernwaarden is geborgd. In de Omgevingswet is vastgelegd dat een omgevingsvisie minimaal de volgende ingrediënten op hoofdlijnen moet bevatten: De voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, beheer en bescherming en behoud van het huidige grondgebied; de kwaliteit van de fysieke leefomgeving; het beleid op alle relevante aspecten van de fysieke leefomgeving.

De omgevingsvisie biedt de basis voor de verdere uitwerking van het beleid in het Omgevingsplan (het omgevingsplan vervangt de huidige bestemmingsplannen). De Omgevingsvisie omvat het gehele grondgebied van de gemeente.

De gemeente heeft de visie samen met inwoners, ondernemers, organisaties en ketenpartners gemaakt. In alle fases van het opstellen van de omgevingsvisie is actief ingezet op inbreng van alle betrokken partijen. Voor betrokken partijen zijn de grenzen van de gemeente niet hard. Het gebruik van de fysieke openbare ruimte gaat over de gemeentegrenzen heen. Bovendien vraagt een aantal onderwerpen; zoals woningbouw, bereikbaarheid, economische ontwikkeling (inclusief toerisme en recreatie), klimaatadaptatie en energietransitie om bovenlokale of zelfs bovenregionale oplossingen. De gemeenten in de regio Alkmaar bepalen hierin gezamenlijk hun koers.

1.2 In fases naar een omgevingsvisie toe

Om te komen tot de omgevingsvisie zijn globaal drie fases doorlopen, te weten:

■ FASE 1

GEWENSTE ONTWIKKELRICHTING EN ANALYSE BELEID

Informatie ophalen over de identiteit met de bijbehorende kernwaarden, het relevante beleid, de trends en ontwikkelingen en de daarvan afgeleide opgaven.

■ FASE 2 OPSTELLEN VISIE OP HOOFDLIJNEN

Vertaling van de analyse van de trends, ontwikkelingen, opgaven en de gewenste ontwikkelrichting naar een integrale visie op hoofdlijnen. Daarbij de dilemma's en te maken (beleids)keuzes uitlichten.

■ FASE 3

OPSTELLEN VAN DE DEFINITIEVE OMGEVINGSVISIE.

Vertaling van de visie op hoofdlijnen en de gemaakte keuzes naar een voorontwerp, een ontwerp en vervolgens een definitieve omgevingsvisie.

1.3 Doel en aanpak van fase 1

Het borgen en versterken van de kwaliteiten van onze fysieke leefomgeving is een van de belangrijkste aspecten van een omgevingsvisie. Daarom is het van belang om deze kwaliteiten te benoemen en te verankeren in de visie. In fase 1 werd hiervoor de basis gelegd. Enerzijds op basis van de inbreng van betrokken partijen op diverse thema's, over de identiteit van de gemeente en over de gewenste ontwikkelrichting¹. Anderzijds via deze beleidsanalyse. Deze beleidsanalyse geeft een beeld van de uitdagingen voor de toekomst en is gebaseerd op de waarden, kwaliteiten en toekomstige ambities van de gemeente, zoals vastgelegd in vastgestelde of in voorbereiding zijnde beleidsdocumenten.

Het voorliggende document beschrijft dus geen nieuwe ambities, maar is een uitgebreide inventarisatie van alle voor de omgevingsvisie relevante onderwerpen. Dit document was samen met het resultaat van de participatie de basis voor de op te stellen omgevingsvisie.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de identiteit van de gemeente Castricum met bijbehorende kernwaarden. De identiteit is gezien vanuit de volgende perspectieven; landschap, cultuur(historie), werken en mensen. In hoofdstuk 3 wordt het bestaande beleid en de trends en ontwikkelingen beschreven vanuit het perspectief van de thema's. Tussen de diverse thema's zijn veel raakvlakken. Beleid, trends en ontwikkelingen komen soms op meerdere plekken terug. Vanuit deze verschillende perspectieven kan vervolgens een integrale afweging op de thema's worden gemaakt.

¹ Deze inbreng is vastgelegd in een separaat document.

2 De identiteit van de gemeente Castricum

2.1 Hoe de gemeente Castricum ontstond

De gemeente Castricum telt vijf dorpen binnen haar grenzen, elk met een eigen karakter: Akersloot, Bakkum, Castricum, Limmen en De Woude. De gemeente heeft een dorps karakter en biedt ruimte en natuur. Het landschap varieert van duinen en strand tot polderland. De cultuurhistorische kernwaarden van Castricum komen voort uit de lokale ontstaansgeschiedenis. Het is deze geschiedenis die de drager vormt van de ruimtelijke kwaliteit van de gemeente.

2.1.1 De landschappelijke laag

Het dorp Castricum ligt op een voormalig zandeiland in de delta van het Oer-IJ, een rivier die tot het begin van onze jaartelling op deze plaats in zee stroomde. Eén tak daarvan is nu nog duidelijk zichtbaar in de Schulpvaart, andere takken zijn ook in het landschap aanwijsbaar. Na het verzanden van de monding van het Oer-IJ vormde zich een brede duinenrij, die vooral bij Castricum hoog opstoot (Papenberg, + 31 m). Ten noorden van de Schulpvaart ligt een strand- of stroomwal, waarop Bakkum is ontstaan. Gescheiden door laagten (strandvlakten) vinden we meer naar het oosten twee oudere langgerekte strandwallen. Op de oudste (feitelijk twee parallel lopende ruggen) ligt Akersloot. Limmen ligt op het zuidelijke einde van de jongere, brede strandwal waarop ook Alkmaar en Heiloo liggen. Het contrast tussen de tegenwoordig dicht bebouwde zandgrond en het open poldergebied is nog altijd groot.

2.1.2 De bewoningslaag

Het kustgebied van Noord-Holland werd al vanaf de late Steentijd en Bronstijd (ca 2500 v.Chr.) nomadisch bewoond. Echte dorpen ontstonden pas in de vroege middeleeuwen, toen men het land intensiever ging gebruiken en bewerken. Op de strandwallen werden kleine akkercomplexen aangelegd, die vaak met 'geest' werden aangeduid. Te midden van losse buurten werden kerken gebouwd. Wegen zoals de Westeweg bij Limmen, de Geesterweg bij Akersloot, de (oude) Soomerweg bij Castricum en de Heereweg bij Bakkum vormden de verbinding tussen de woonkernen. Er ging land verloren door het verstuiwen van de duinen, maar er werd land gewonnen door indijking van de lager gelegen grond en ontginning van de achtergelegen veengebieden, waaraan De Woude zijn ontstaan dankt.

■ GEESTELIJKEN EN EDELLIEDEN

Behalve dorpsbewoners die akkertjes bewerkten, koeien en schapen hielden, en visten in de wat terrijke omgeving,

drukten ook geestelijken en edellieden hun stempel op het landschap. De monniken van de Abdij van Egmond legden dijken aan. De adel, met de graaf van Holland aan de top, liet zich gelden als militaire macht en bouwde vanaf de 13de eeuw overal kastelen. Ten zuiden van Castricum hebben er twee gestaan, Cronenburg en het Blockhuijs, waarvan de contouren in de grond bewaard zijn gebleven. Delen van de slotgracht van Cronenburg zijn nog in het landschap aanwezig.

■ DIJKEN EN POLDERS

Het landschap binnen de gemeente Castricum is gevormd door een eeuwenlange strijd tegen het water. Dijken en polders herinneren hieraan. De oudste dijk van Noord-Holland is de Limmer Zanddijk, aangelegd door de monniken van Egmond omstreeks 1100. Een kleine eeuw later werd begonnen met de bouw van de Sint Aagtendijk, die vanaf Beverwijk via Uitgeest en Akersloot naar Limmen loopt. Bij Castricum werd langzaamaan het laagland ingedijkt. Polders die hieraan herinneren zijn Heemstee, het gebied bij het Zeerijdsdijkje bij Bakkum, de Nes, de Limmerkoog en de Castricumerpolder en de Groot-Limmerpolder. Het veeneiland De Woude werd omstreeks 1650 bedijkt. Het open land kenmerkt zich door talloze sloten en kreken, sommige nog stammend uit de tijd van het Oer-IJ.

■ BESTUUR

De eerste bestuurlijke indeling in de middeleeuwen was die van de gelovigen die binnen één parochie woonden. Op basis van deze geloofsgemeenschappen ontstond omstreeks de 13de eeuw een indeling in ambachtsheerlijkheden. Deze vielen onder het gezag van een edelman of edelvrouw, later ook van rijke families uit de grote steden. Na 1795 werden de ambachten omgevormd tot burgerlijke gemeenten. Daarvan werd Bakkum al in 1812 bij Castricum gevoegd, nadat de dorpen al sinds 1749 onder één ambachtsheer hadden gestaan. Sinds 2002 vormen Castricum en Bakkum, samen met Akersloot, Limmen en De Woude de huidige gemeente Castricum.

■ OORLOGEN

De grote Opstand (de Tachtigjarige Oorlog) bracht enorme verwoestingen in de omgeving met zich mee: het Slot Cronenburg werd een ruïne en de kerken van Limmen en Akersloot werden zwaar beschadigd. De kerk van Castricum werd als door een wonder gespaard en heeft net als de herstelde kerk van Limmen nog veel van zijn middeleeuwse uiterlijk bewaard. Ook de invasie van

Russische en Engelse troepen in 1799 richtte grote schade aan. Bij Castricum vond op 6 oktober van dat jaar de beslissende slag plaats waarmee de invasie werd gestuit. De Tweede Wereldoorlog bracht enorm veel leed en schade. Aan de westzijde van Castricum sloopten de Duitsers een groot aantal huizen en overal verschenen tankwallen, tankmuren, versperringen en bunkers als onderdeel van de Atlantikwal.

■ ECONOMISCHE ACTIVITEIT

Op de geesten kwamen al vóór 1800 kwekerijen tot bloei. De Hortus Bulborum in Limmen herinnert aan dit verleden en bezit een verzameling van oude bolgewassen. Castricum kende veel tuinderijen, zoals de Zanderij. In de 18de eeuw werd begonnen met ontginningen in het duin, waarvan de Brabantse Landbouw de bekendste is.

Naast kleinschalige landbouw en veeteelt was in het gebied een florerende schelpenindustrie. Schelpenvissers haalden schelpen van het Castricummer strand, waarna de vangst per boot werd vervoerd naar de kalkovens in Akersloot. Aan het begin van de 19de eeuw stak koning Willem I geld in de ontwikkeling van Koningsduin. In 1909 werd ten zuiden daarvan het psychiatrisch ziekenhuis Duin en Bosch gesticht.

De aanleg van de Zeeweg (1925) en de ontsluiting van het door de provincie aangekochte duingebied als Noordhollands Duinreservaat hebben de toeristische aantrekkingskracht van het duingebied sterk verhoogd. Camping Bakkum, Johanna's Hof en de vroegere jeugd herberg Koningsbosch werden bekende namen. Bij Akersloot ontwikkelde zich de waterrecreatie.

■ GROEI

De komst van de spoorverbinding in 1867 betekende vooral voor Castricum het begin van groei. In een eeuw tijd breidde het nog altijd kleine dorp rond de oude dorpskerk zich uit tot een aanzienlijke plaats met een bijna stedelijk karakter. Ook Bakkum werd vele malen groter. De komst van Duin en Bosch, de ontwikkeling van het toerisme en de vestiging van forenzen versterkten die groei. Limmen bleef dorpskerk, al breidde zich ook hier de bebouwing gestaag uit, vooral naar het oosten bij Disseldorp en als lintbebouwing langs de Rijksweg richting Heiloo. In Akersloot werden de beide oude buurten, vanouds de Kerkgeest en de Hongeest genoemd, verbonden door gedeeltelijke bebouwing van de tussengelegen Binnengeesterpolder, waarin ook nieuwe gemeenschapsvoorzieningen konden worden gerealiseerd. Het eiland De Woude bleef grotendeels onveranderd.

2.2 De identiteit van de gemeente Castricum

De gemeente Castricum ligt even buiten de noordwestflank van de Randstad. Hier begint het veel ruimere en weidsere Noord-Kennemerland, dat met zijn brede duinen en zijn open polders aansluit bij de gemeente Bergen. Landschappelijk en cultuurhistorisch gezien deelt de gemeente Castricum veel kenmerken met omringende gemeenten. Duinen en bossen, kastelen en buitenplaatsen, historische dijkjes, resten van oud geestland, molens, kerken, toeristische voorzieningen en jonge bouwkunst naast traditionele stolpen.

2.2.1 Cultuurhistorische kenmerken van de gemeente Castricum

De gemeente telt 44 rijksmonumenten, 3 provinciale monumenten en 121 gemeentelijke monumenten. Daarnaast telt de gemeente 3 provinciale archeologische monumenten en 4 archeologische rijksmonumenten, die verwijzen naar de archeologische potentie van de gemeente. Ook telt de gemeente 14 landschappelijke gemeentelijke monumenten, die verwijzen naar de kwaliteit van het lokale landschap.

De gebouwde, archeologische en landschappelijke monumenten binnen de gemeente Castricum zijn representatief voor de cultuurhistorische kernwaarden die de gemeente haar identiteit geeft. Het erfgoed van de gemeente verdient daarom bescherming en aandacht.

De cultuurhistorische kernwaarden van de gemeente zijn het afwisselende karakter van het duingebied, de nog altijd aanwezige kenmerken van strandwallen en geesten in zowel het landschap als bebouwing en tenslotte de openheid van het polderlandschap, met daarbinnen elementen die verwijzen naar de ontstaansgeschiedenis van het landschap. Hierna volgt een korte toelichting op deze drie kernwaarden.

■ STRAND EN DUINEN

Het afwisselende karakter van het duingebied, met zijn rijke ontstaansgeschiedenis en archeologische potentie, behoort tot de kernwaarden van de gemeente Castricum. De zeeduinen en de landduinen bij het dorp Castricum zijn vrij hoog (tot even boven de 30 meter). Daartussen ligt de lage Hoepvallei met resten van vroegmiddeleeuwse bewoning. Het duingebied bij Bakkum is vrij vlak. Hier zijn tussen de aangeplante bossen nog resten te zien van 'kroften', akkertjes van duinboerderijen. Recentelijk zijn delen van het psychiatrisch ziekenhuis 'Duin en Bosch', waaronder de oude begraafplaats van de instelling, overgedragen aan beheerder PWN. Langs de Zeeweg en aan de binnenduintrand bevinden zich diverse recreatieve voorzieningen.

■ STRANDWALLEN EN GEESTEN

Een andere kernwaarde van de gemeente is de afleesbaarheid van de kenmerken van de oude strandwallen en geesten. De HoogegeestWesterweg en de Geesterweg, die van Boekel via Akersloot en Dorregeest naar Uitgeest lopen, vormen een route die nog duidelijke landschappelijke kenmerken vertoont van de oude nederzettingen op de geest. Kleine tuinderijen en ligusterhagen in Akersloot en KleinDorregeest versterken dat beeld. Ook de Westerweg bij Limmen, die al in Alkmaar begint, geeft nog een beeld van de oude landinrichting met zijn smalle, rechte kavels en hier en daar tuin en houtwallen. Hier getuigen twee stetten (haventjes) van de verbinding over water. Ook Akersloot is door zijn ligging nog op het water gericht. In NoordBakkum, op de grens met Egmond, en in de buurt langs de Bleumerweg (met de Zanddijk, het Zeerijds en Zuiderdijkje) is de oude kavel en wegstructuur nog grotendeels gehandhaafd.

De basisstructuur van Noord-Kennemerland is noord-zuid georiënteerd. Bij Castricum lag echter het mondingsgebied van het Oer-IJ. De invloed van het estuarium was zo dominant dat de noord-zuid gerichte structuur ter hoogte van het mondingsgebied is verdwenen en is ingenomen door een oost-west gericht landschap met openheid en grillige kreekpatronen.

■ BUITENGEBIED

De grote openheid van het buitengebied, of polderland, is de derde kernwaarde van de gemeente. In dit polderland herinneren eeuwenoude dijken, vaarten en sloten aan de ontstaansgeschiedenis van het landschap. Hiertoe behoren onder andere de Maer of Korendijk, de Maatdijk, de Nesdijk en de Schulpvaart. De polders en hun bemalingswerktuigen spreken van de strijd om de wei en hooilanden te vrijwaren van wateroverlast.

■ KENMERKEN DORPEN

Akersloot: Langgerekte geestnederzetting langs twee kenmerkende strandwallen en gelegen tussen polders en open water met fysieke herinneringen aan de waterbeheersing door sluizen, molens en gemalen.

Bakkum: Dorps, met een rijkdom aan duin, bos en recreatie en herinneringen aan de schulpnering.

Castricum: Verstedelijkt, maar met een uitgestrekt duingebied en met historische sporen uit de middeleeuwen, omringd door resten van het Oer-IJ.

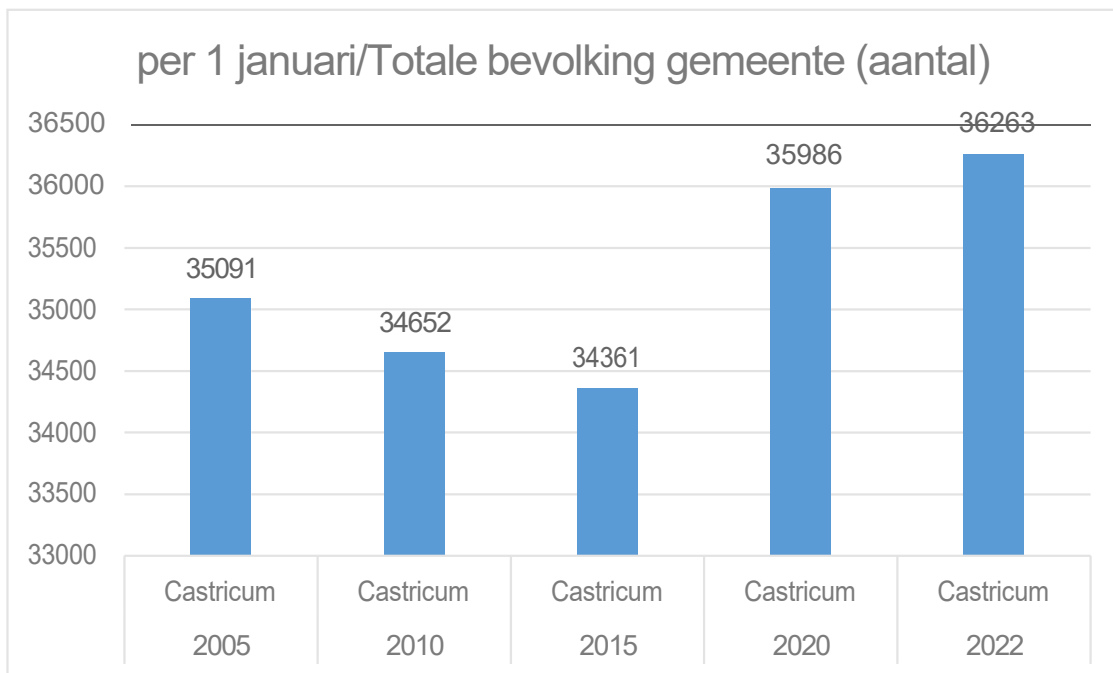
Limmen: Dorp op de zuidpunt van een brede strandwal, met herinneringen aan de bloemen- en bollenkwekerij en bedrijvigheid over water.

De Woude: Restant van een middeleeuwse veenontginning, dat door zijn unieke positie als eiland zonder vaste oeververbinding zijn karakter heeft behouden.



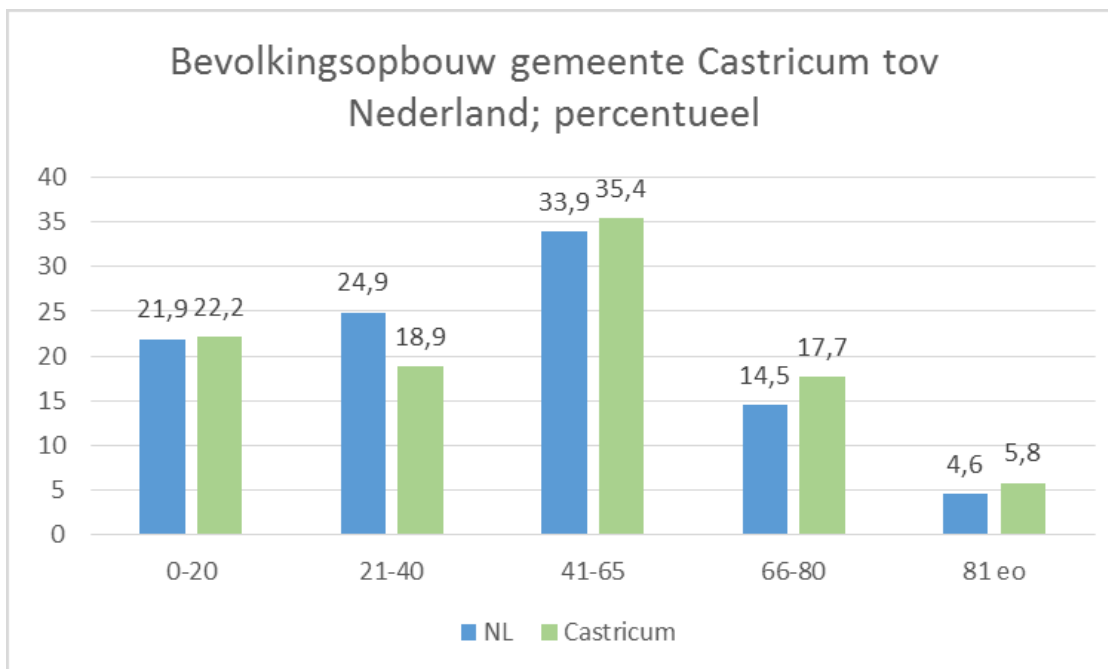
2.3 Onze inwoners

Groei van het aantal inwoners sinds 2015.



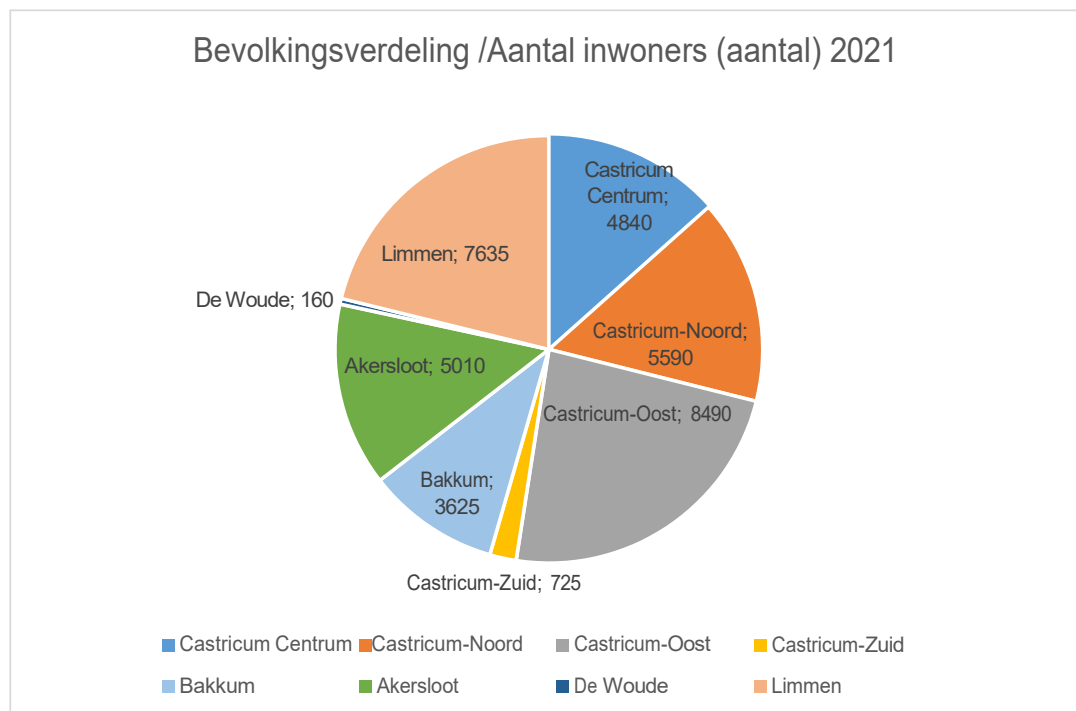
Figuur 1: Bron CBS: bevolkingsontwikkeling

Bevolkingsopbouw naar leeftijdsklassen gemeente tov Nederland:



Figuur 2: Bron CBS: bevolkingsopbouw

De verdeling van inwoners over wijken en dorpen per 1 januari 2021:



Figuur 3: Bron CBS: bevolkingsverdeling

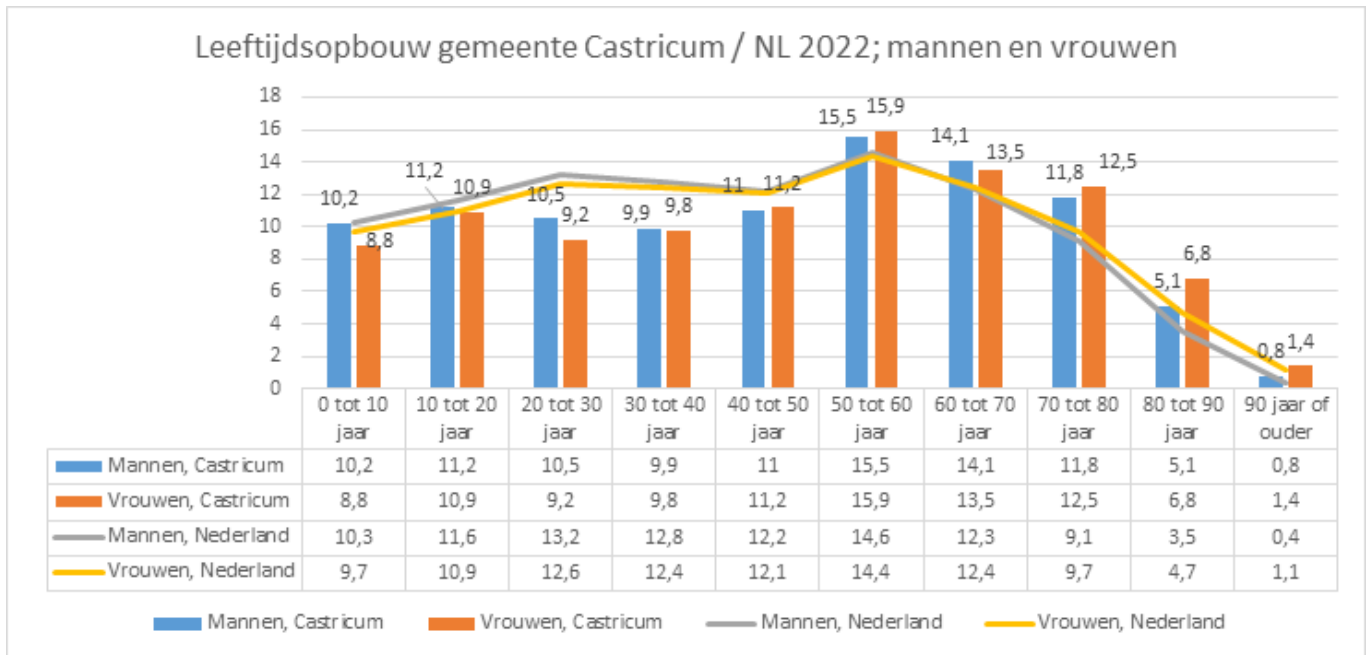
Ten opzichte van het Nederlands gemiddelde wijkt de bevolkings- opbouw van de gemeente iets af. Inwoners in de leeftijd van 21-40 jaar zijn ondervertegenwoordigd en inwoners van 41 jaar en ouder zijn oververtegenwoordigd.

Het totaal aantal inwoners in Castricum in 2022 is 36 263.

Leeftijdsofbouw, Castricum, 2022

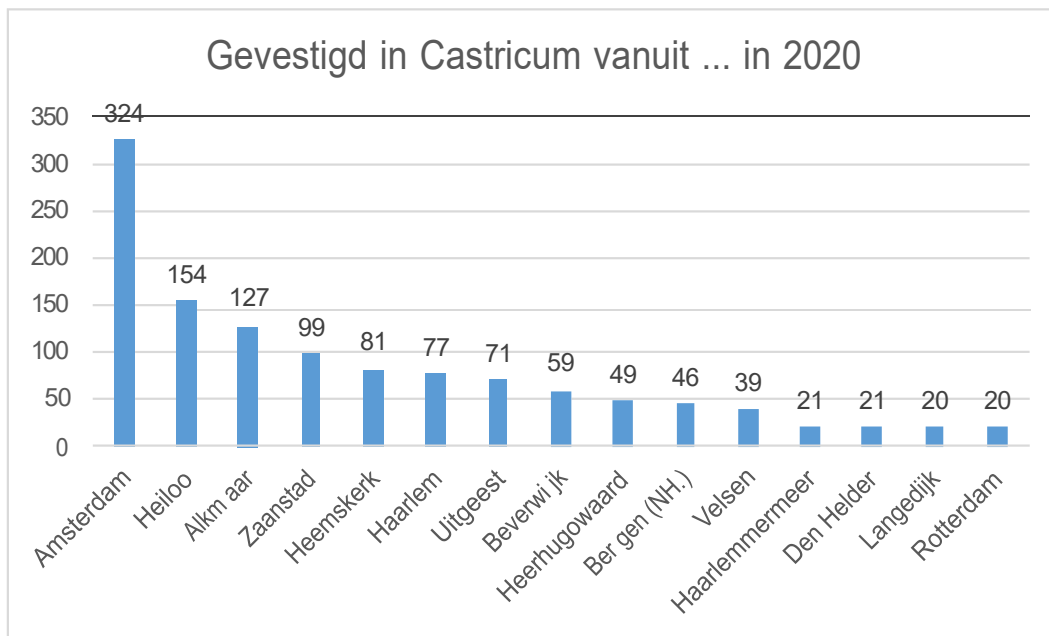


Figuur 4: Bron CBS



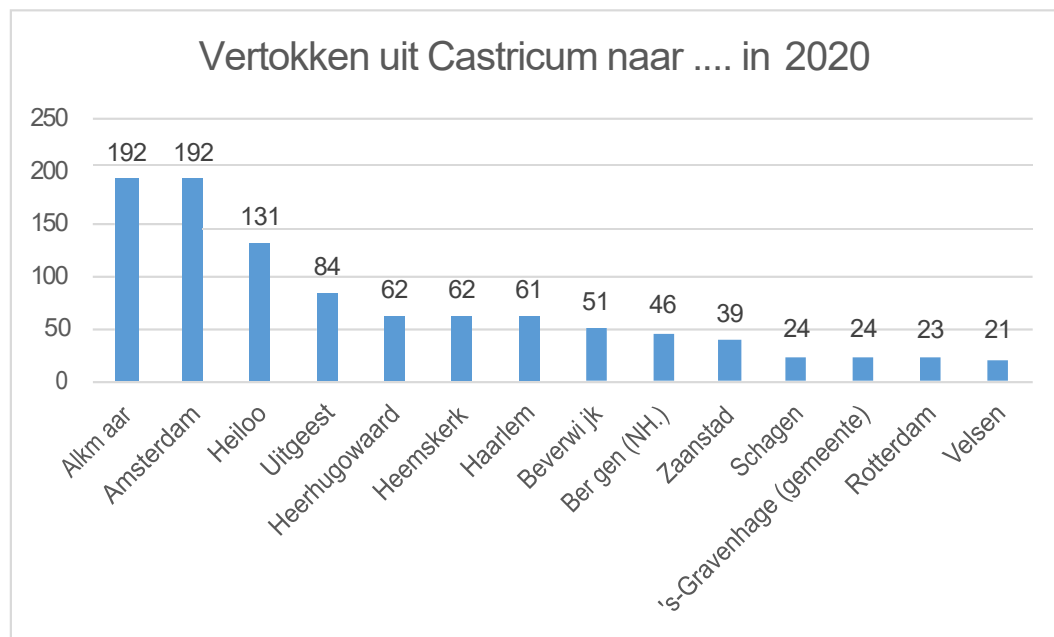
Figuur 5: Bron CBS

De gemeente is een aantrekkelijke woonplaats. Dit is terug te lezen in onderstaande grafiek, waarin de herkomst van nieuwe inwoners is opgenomen. Het beeld over de jaren is op dit punt redelijk stabiel. Onze nieuwe inwoners komen voornamelijk vanuit Amsterdam en de direct aangrenzende regio's.



Figuur 6: Bron CBS: Bovenstaande de Top nieuw vestigers

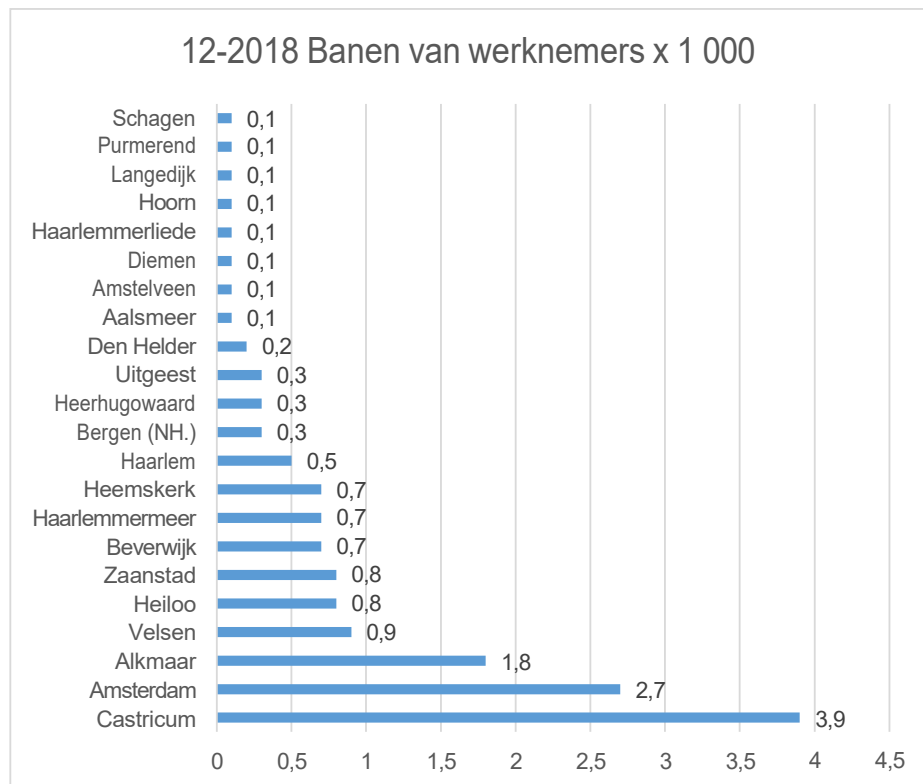
Inwoners van Castricum vertrekken ook naar elders.
 Onze inwoners vertrekken met name naar de gemeenten
 Alkmaar, Amsterdam en Heiloo.



Figuur 7: Bron CBS: Bovenstaande Top verhuizers.

2.4 Werken in de gemeente Castricum

Eind 2018 hadden circa 16.500 inwoners van de gemeente een baan. Circa 15.400 inwoners hadden een baan in Noord-Holland en circa 1.100 inwoners een baan daarbuiten (zoals in Utrecht, Zuid-Holland en Flevoland).



Figuur 8: Bron CBS: Banen van werknemers

Veel inwoners vinden een baan in de gemeente, namelijk circa 3.900. De uitgaande pendel bestaat derhalve uit circa 11.500 inwoners. Daarvan werken de meeste inwoners in Amsterdam (circa 2.700) en in Alkmaar (circa 1.800).

In de gemeente is veel bedrijvigheid. In 2020 waren 3.550 bedrijven actief in de gemeente. Onderstaand een overzicht van het aantal bedrijven naar bedrijfstype en branche:

Onderwerp gemeente Bedrijfstakken SBI 2008	Aantal vestigingen Castricum		
	2020	2015	2010
A Landbouw, bosbouw en visserij	80	80	85
B Delfstoffenwinning	5	5	0
C Industrie	110	90	85
D Energievoorziening	0	0	0
E Waterbedrijven en afvalbeheer	5	5	5
F Bouwnijverheid	475	375	380
G Handel	515	440	435
H Vervoer en opslag	55	55	50
I Horeca	125	105	90
J Informatie en communicatie	205	160	105
K Financiële dienstverlening	385	335	315
L Verhuur en handel van onroerend goed	65	45	60
M Specialistische zakelijke diensten	855	625	505
N Verhuur en overige zakelijke diensten	165	130	90
R Cultuur, sport en recreatie	245	165	105
S Overige dienstverlening	260	205	175
U Extraterritoriale organisaties	0	0	0
Totaal aantal bedrijven	3550	2820	2485

Figuur 9: Bron CBS.

3 Overzicht bestaand beleid, trends en ontwikkelingen

De gemeente sluit natuurlijk continu aan op ontwikkelingen in onze samenleving en spant zich in om de leefomgeving en -omstandigheden te verbeteren. Hierna volgt een overzicht van het bestaande beleid, dat voor de omgevingsvisie relevant is. Deze beleidsstukken worden uiteraard bij de visie betrokken.

In deze eerste fase van de omgevingsvisie is per thema onderzocht welke trends en ontwikkelingen op de gemeente af komen, wat voor effect deze trends hebben op de fysieke leefomgeving en waar onze opgave ligt. De thema's in deze analyse staan niet op zichzelf, maar moeten bij de opstelling van de visie in samenhang met elkaar bekeken worden. Daarom is voor elk thema bekeken waar de raakvlakken zijn met de andere thema's.

3.1 Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit

3.1.1 Stedenbouw

■ AKERSLOOT

De Kern Akersloot ligt tussen Uitgeest en Alkmaar aan het Alkmaardermeer. Het is gegroeid op twee noord-zuid gerichte strandwallen rondom de linten Geesterweg met de katholieke kerk en Startingerweg/ Buurtweg met de protestantse kerk. De bebouwing aan de linten is traditioneel met eenvoudige arbeidershuisjes. Het tussengebied, de Binnengeestepolder is in de jaren zeventig projectmatig bebouwd met rijwoningen en een forse waterpartij. In de jaren tachtig is bij het Kerkemeer een villawijk gerealiseerd en in de jaren negentig is het zuidelijk deel van de Binnengeestepolder bebouwd met seriematige bebouwing in een waterrijke omgeving. De linten aan de oostzijde hebben meer traditionele arbeiderswoningen en geven met hun smalle straatjes toegang tot de havens. Akersloot heeft sinds 2010 een motorveerpont over het Noordhollandsch Kanaal. Daarvoor werd deze verbinding meer dan 100 jaar onderhouden door een kabelveerpont.

■ BAKKUM,

Het dorp Bakkum sluit aan op het dorp Castricum en ligt tegen het duin. Het dorp valt uiteen in een noordelijk en een zuidelijk deel; Bakkum en Bakkum Noord-Noord Bakkum, van elkaar gescheiden door de Zeeweg. Bakkum ligt tegen het duin en geeft via de Zeeweg toegang tot het strand van Castricum aan Zee (ook wel genoemd Bakkum aan Zee). In Bakkum zijn of waren

belangrijke voorzieningen gevestigd, zoals Camping Bakkum, het psychiatrisch zorgcentrum Dijk& Duin (ook bekend als Duin en Bosch), de voormalige jeugdherberg en het kindertehuis. Bakkum is van oudsher een toevluchtsoord voor kwetsbare mensen en toeristen. De rijke en rustgevende natuur vormden hiervoor de basis.

Bakkum is vergroeid met Castricum, maar heeft desondanks een eigen karakter. Fysiek is Bakkum gescheiden van Castricum door de drukke spoorlijn Alkmaar - Amsterdam. De kleine dorpskern met de oude (monumentale) lintbebouwing, kent diverse eet- en drinkgelegenheden. In het centrum vinden we architectuur in chaletstijl, buiten het centrum agrarische boerenerven. Voor de boodschappen wordt uitgeweken naar Castricum. Vanaf 2010 heeft nieuwbouwoontwikkeling plaatsgevonden op het terrein van Duin en Bosch.

■ CASTRICUM

De bebouwing van het oude Castricum is ontstaan op de zogenaamde geesten in de binnenduinrand. Men zocht de hoger gelegen gronden op voor bewoning ter bescherming van het Oer-IJ. Rond de jaren zestig van de vorige eeuw zijn op grote schaal wijken in de omliggende polders gebouwd om de groeiende bevolking te huisvesten. Het beeld van Castricum wordt door deze ruim opgezette, grootschalig ontwikkelde wijken buiten het centrum gedomineerd. De fasering is per wijk af te lezen aan de bouwstijl en architectuur. Opvallend is de overvloed aan rijwoningen in de vorm van strokenbouw. Vanwege de hoogbouw doet het stedelijk aan. Er is veel aandacht besteed aan royale, groene plantsoenen en waterpartijen tussen de wijken, en in de wijken is voldoende speelgelegenheid. Op enkele plaatsen zijn de oude boerenerven nog te herkennen aan de orthogonale verkaveling of aan de agrarische woningen die behouden zijn.

De onderlinge langzaamverkeersverbindingen zijn goed met elkaar en met de omliggende recreatiegebieden verbonden.

Het spoor scheidt Castricum van het duingebied. Ook een bedrijventerrein en sportpark worden door het spoor van het centrum gescheiden. Dit wordt als een barrière ervaren. Overige randen van Castricum zijn qua bebouwing sterkt begrensd ten aanzien van de omliggende polders en recreatiegebieden.



De eerste wijken in de jaren zestig liggen los van de kern. In de jaren zeventig worden naast woningen, grote groenen en waterpartijen aangelegd en vinden maatschappelijke functies als scholen een plek. De grootschalige ingreep in de verkeersstromen vindt plaats bij de bouw van woningen in de jaren tachtig, waarbij ook de waterpartijen met elkaar verbonden worden. In de jaren negentig zijn de laatste grote uitbreidingen gerealiseerd.

■ LIMMEN

Limmen is gegroeid op de strandwal Alkmaar-Heiloo-Limmen tussen de uitlopers van het voormalige Oer-IJ. De Rijksweg vormt tezamen met andere noord-zuid-gerichte linten de drager voor bebouwing. Het accent van de oude kern ligt aan oostzijde van de Rijksweg met een protestantse en katholieke kerk. Waar de protestantse kerk een beetje ligt verscholen, is de katholieke kerk (in voormalig Dusseldorp) centraal gelegen aan een lange zichtas over de Kerkweg.

Het bebouwingbeeld van Limmen en Heiloo aan de oude rijksweg Haarlem-Alkmaar kent architectuur uit verschillende bouwperiodes, waarbij in Heiloo de jaren dertig stijl overheerst. De situering op de kavels loopt in beide dorpen uiteen: in Heiloo staat de bebouwing parallel aan het lint; in Limmen staat de bebouwing overwegend gedraaid en versprongen ten opzichte van de weg. Daarnaast zijn in Limmen grotere bebouwingskorrels aanwezig, zoals bedrijfsgebouwen en showrooms. Het geeft Limmen een apart karakter. De ruimtelijke samenhang lijkt ondergeschikt aan handel en werkgelegenheid.

Tot de jaren zeventig bestond Limmen vooral uit lintbebouwing, met aan de dorpsrand grote stolpen. Deze smalle, dorpselinten hebben gevarieerde, kleinschalige bebouwing uit diverse periodes in een gegroeide en compacte structuur. Grote vrijstaande woningen worden afgewisseld met korte rijen, magnifiek uitzicht en een enkele boerderij. Voortuinen zijn beeldbepalend, zij vormen het visitekaartje van het dorp. De rooilijn van de bebouwing volgt de weg of de achterliggende, oorspronkelijke verkavelingsrichting. De bebouwing is georiënteerd op de weg.

Vanaf de jaren zeventig vindt de eerste projectmatige nieuwbouw plaats, allereerst in noordoost Limmen, in Dusseldorp. In de jaren tachtig is Limmen zuidoost projectmatig gebouwd rondom de verbrede Dusseldorp. Deze wijk wordt begrensd door sportvelden en een klein haventje in een sprookjesachtige setting. Het iets latere projectmatige inbreiplan rondom Bartigon heeft een eigen vormgeving. Vanaf 2015 krijgt het plan de 'Limmense linten' aan noordwestzijde vorm.

■ DE WOUDE

De Woude is binnen de gemeente een geïsoleerd gelegen buurtschap in de polder aan de oostkant van het Alkmaardermeer met bebouwing langs een oud lint: Woude geheten. Ten noorden van het pontje ligt een jachthaven. Het pontje verbindt het buurtschap met de doorgaande weg. De grootste ruimtelijke waarde is het pittoreske kleinschalige bebouwingsbeeld van rode daken met vooral stolpen, in combinatie met de gezelligheid van de haven met horeca.

De stolpen staan alle onder dezelfde hoek, gedraaid en versprongen ten opzichte van het oude lint. Ze worden afgewisseld met arbeiderswoningen, zoals ze ook direct naast de pont staan, in één woonlaag met zadeldak, traditioneel vormgegeven met houten betimmering en windvang. Het zijn allemaal monumenten. Aan de Zuidlaan en aan het einde van het lint staan eigentijdse woningen met samengestelde kappen voorzien van wolfseinden. De open voortuinen met groene, lage hagen en de bruggetjes zijn beeldbepalend. Water is overal zichtbaar. De enkele auto's die op het eiland zijn toegestaan, staan her en der. De bebouwing is georiënteerd op de weg. Op achterterreinen staan schuren en is er zicht op de Kruiakkersloot en de polder.

3.1.2 Cultureel erfgoed

■ UITGANGSPUNTEN VAN HET BELEID

Het erfgoedbeleid van de gemeente Castricum gaat over monumenten, archeologie en het cultuurhistorisch landschap. Deze elementen bij elkaar vertellen het verhaal van Castricum door de eeuwen heen. Inwoners en bezoekers beleven hier plezier aan. De Castricummer voelt zich door dit aanwezige erfgoed met de geschiedenis verbonden en ontleent zijn identiteit hieraan. Omdat de gemeente deze waarden wil behouden, wil zij samen met inwoners verantwoordelijkheid nemen voor dit erfgoed.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

In de Nota Erfgoed uit 2020 zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- Het bieden van deskundige begeleiding van monumenteigenaren bij verbouwingskwesaties.
- Het bieden van deskundige begeleiding en stimulering van monumenteigenaren om onderhoud aan hun eigendommen uit te voeren.
- Het uitvoeren van de bestaande subsidieregelingen.
- Vergroten van bewustzijn van het belang van erfgoed middels voorlichting.
- Erfgoededucatie aan jeugd.
- Erfgoed onder de aandacht brengen als toeristische attractie.
- Erfgoed borgen binnen de implementatie van de Omgevingswet.
- Het formuleren van beleid op het gebied van de relatie tussen klimaatadaptatie en erfgoed en de verduurzaming van erfgoed.
- Aandacht voor kerken.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Erfgoedwet 2016.
- Erfgoedverordening Provincie Noord-Holland 2017.

- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018.
- Erfgoedverordening Castricum 2020.
- Archeologiebeleid Castricum 2011.
- Raadsprogramma.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

Erfgoed is verweven met de leefomgeving. Er bestaan raakvlakken tussen de zorg voor erfgoed en andere opgaven waar de gemeente nu mee geconfronteerd wordt. Deze raakvlakken betreffen de relaties tussen erfgoed en toerisme en recreatie, erfgoed en verduurzaming en klimaatadaptatie en erfgoed en de Omgevingswet. Tussen erfgoed en stedenbouw bestaat al een sterke relatie, waarop voortgebouwd kan worden.

■ TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Trend 1: de invoering van de Omgevingswet

Zorg voor erfgoed moet verankerd worden in de nieuwe Omgevingswet. Het streven binnen deze nieuwe wet is de verschuiving van een 'nee, tenzij' naar een 'ja, mits' -houding. Tussen dit streven en erfgoedzorg bestaat enige spanning: erfgoed is vaak gericht op behoud. Wij grijpen de Omgevingswet aan om informatie over erfgoed in Castricum beter toegankelijk te maken en bewustzijn over erfgoed te vergroten.

Trend 2: klimaatadaptatie en duurzaamheid

De opgave op het gebied van klimaat biedt uitdagingen en kansen voor erfgoed. Erfgoed verdient zorg, maar hoe verhoudt deze zorg zich tot de druk op erfgoed om zich aan te passen aan de huidige klimaatverandering? Windmolens, windturbines en zonnepanelen verhouden zich negatief tot het cultuurhistorisch waardevolle buitengebied. Tegelijkertijd biedt erfgoed kansen: het herbestemmen van erfgoed is duurzaam en eeuwenoude kennis op het gebied van waterhuishouding, zoals in de vorm van greppels, gemalen en molens biedt mogelijkheden voor het omgaan met zware regenval. Monumenteigenaren weten steeds vaker de weg te vinden naar de gemeente met vragen over verduurzaming (zonnepanelen, warmtepompen, isolatie). Ons opgave is dan ook nu concreet en helder beleid te formuleren over deze thema's, zodat de inwoners van de gemeente weten wat mogelijk is, en wat niet.

Bij het schrijven van dit beleid zal een balans gezocht moeten worden tussen erfgoedwaarden en andere belangen.

Trend 3: Kerken

Er bestaat veel dreigende leegstand van monumentale kerkgebouwen. Kerkgebouwen raken aan de identiteit

van de dorpen binnen de gemeente Castricum. De gemeente gaat aan de slag met het opstellen van een Kerkenvisie om te inventariseren met welke uitdagingen en kansen kerkeigenaren geconfronteerd worden.

Trend 4: Druk op het landschap

Boerenbedrijven hebben het moeilijk. Kleinschalig agrarisch gebruik van het landschap neemt af. Dit terwijl juist dit gebruik het landschap, met haar sloten, greppels en kavels, vormgegeven heeft. Soms staat natuurontwikkeling bijvoorbeeld op gespannen voet met de cultuurhistorische waarde van het gebruik van een landschap. Daarnaast zorgt de druk op de woningmarkt en de behoefte om te bouwen voor extra druk op het landschap.

Trend 5: identiteit als motor voor stedenbouw

Ontwikkelingen op het gebied van stedenbouw laten zien dat een woongebied met een duidelijke identiteit aantrekkelijk is. De identiteit van je omgeving laat je thuis voelen en zorgt voor binding met de omgeving. Erfgoed draagt hier in hoge mate aan bij. Binnen stedenbouw bestaat steeds meer ruimte om erfgoed mee te nemen bij ontwikkelingen en plannen: als een identiteitsdrager die een goed uitgangspunt voor ontwerpprocessen vormt bijvoorbeeld.

■ OPGAVE

Elke van de bovengenoemde punten leidt tot een specifieke opgave. Naar aanleiding van elke genoemde trend/ontwikkeling zal gekeken moeten worden of er beleid moet worden geschreven of dat andere oplossingen beter op hun plaats zijn.

Aandachtspunten hierbij zijn:

- Cultuurhistorische waarden niet te zien als een struikelblok, maar als een kansrijke vector: een bron van inspiratie en waarde.
- Participatie. Er is een georganiseerd maar vergrijzend netwerk van erfgoedorganisaties. De uitdaging is om ook andere inwoners te betrekken bij erfgoed in relatie tot omgevingskwaliteit.
- Ontsluiting van informatie. Inwoners en medewerkers van de gemeente zouden op laagdrempelige wijze toegang moeten hebben tot informatie over erfgoed.

3.1.3 Wonen

■ UITGANGSPUNT VAN BELEID

De gemeente Castricum streeft naar een kwalitatief gedifferentieerd woningaanbod dat aansluit op de vraag van haar huidige en toekomstige inwoners. Een gedifferentieerd woningaanbod biedt de mogelijkheid om een

gewenste wooncarrière te maken binnen de gemeente en draagt bij aan een evenwichtige bevolkingsopbouw.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

De gemeente zet in op:

1. een woningproductie die minimaal gelijke tred houdt met de demografische groei en gericht op de vraag van inwoners naar woningtype en prijssegment. Het gaat daarbij om starters, doorstromers, gezinnen, senioren en inwoners met een zorgvraag.
2. 40% sociale woningbouw bij nieuwbouw (categorie 1 en 2), waarvan 30% sociale huur en 10% sociale koop.
3. 40% in de categorie middenhuur en middenkoop. Juist ook aan woningen in de categorie middenhuur is behoefte.
4. 20% in de vrije sector om te zorgen voor voldoende doorstroming en woningen vrij te maken in het middensegment.
5. de behoefte aan meer woningen op de korte en middellange termijn door meer en sneller te bouwen.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

Woonvisie: Wonen Castricum 2020-2025, Huisvestingsverordening Castricum 2019, Doelgroepenverordening Castricum 2021, Coalitieakkoord 2022-2026..

■ RELATIE MET ANDER THEMA'S

- Duurzaamheid.
- Welzijn en zorg.
- Stedenbouw.
- Recreatie en toerisme.
- Natuur en landschap.
- Veiligheid.

■ TRENDS

Trend 1: Groei en wijziging samenstelling

huishoudens De samenstelling van de huishoudens verandert als gevolg van vergrijzing en ontgroening. Het aantal jonge huishoudens daalt, terwijl het aantal oudere huishoudens (65+) toeneemt. Verder neemt het aantal huishoudens toe als gevolg van een kleiner aantal personen per huishouden, de zogenaamde huishoudensverdunning, bijvoorbeeld door groei van het aantal alleenstaanden.

Het aandeel gezinnen blijft ongeveer stabiel. Daarnaast groeit de bevolking in Castricum door binnenlandse migratie. Als gevolg van deze ontwikkelingen is de verwachting dat het aantal huishoudens tot 2030 met 650 toeneemt (t.o.v. 2021).

Trend 2: Krapte en verdringing op de woningmarkt

Als gevolg van het groeiende aantal inwoners neemt de

druk op de woningmarkt in enkele segmenten verder toe. Huishoudens met een laag inkomen zijn aangewezen op sociale huurwoningen. Zij hebben weinig of geen uitwijkmogelijkheden. De gemiddelde zoektijd voor een sociale huurwoning is ruim 2 jaar. Ook middeninkomens merken dat door prijsopdrijving, als gevolg van de verstedelijkingsdruk en de forse koopkrachtige vraag vanuit de MRA, er steeds minder betaalbare woningen beschikbaar zijn. De doorstroming naar een woning die beter bij de woonwensen past, wordt hierdoor belemmerd.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING

In Castricum bestaat de woningvoorraad overwegend uit (ruime) ééngezinswoningen. De groei van het aantal huishoudens en de wijziging van de samenstelling van huishoudens heeft tot gevolg, dat inwoners behoefte hebben aan meer woningen en aan kleine grondgebonden woningen en/of levensloopgeschikte woningen/appartementen. De bouw van extra en andersoortige woningen zorgt voor een claim op de fysieke ruimte en verandert mogelijk de beleving in de openbare ruimte.

■ OPGAVE

Het is de taak van de gemeente toe te zien op de huisvesting van specifieke doelgroepen van beleid, zoals lage inkomensgroepen. Om aan deze verplichting te voldoen en om de druk op de woningmarkt te verminderen en daarmee de doorstroming te bevorderen zet de gemeente in op toevoeging van zoveel mogelijk levensloopbestendige en gedifferentieerde woningen. Het gaat daarbij om:

- Aanbod van sociale huur-, middeldure huur- en goedkope koopwoningen ter voorkoming van verdringing.
- Duurdere grondgebonden koopwoningen en vrije sector huurwoningen ter bevordering van de doorstroming.
- De nieuwbouwpoging kan niet los staan van de verbeteringen in de bestaande woningvoorraad.

■ BUCH RELEVANTIE

Het beleidskader wonen is sterk verankerd in regionale afspraken, zodat gemeenten niet alleen te maken hebben met hun eigen doelstellingen, maar ook met doelstellingen van andere gemeenten. Goede samenwerking binnen de regio is daarom nodig. Regio Alkmaar staat voor een vitale en aantrekkelijke regionale woningmarkt voor eigen inwoners en als functioneel onderdeel van de Amsterdamse metropool, nu en in de toekomst. Er ligt een ambitie voor het huisvesten van woningzoekenden uit de Metropoolregio Amsterdam (MRA), vergunninghouders, arbeidsmigranten en spoedzoekers. Daarbij werken we

aan een balans tussen vraag en aanbod op de woningmarkt op de korte en lange termijn. De BUCH gemeenten bieden woonmilieus (Centrum-Dorps) van grote voorzieningenkernen met relatieve rust en ruimte op nabije afstand van de metropool. De gemeente Castricum kent drie woonmilieus, namelijk 'centrum dorps', 'dorps' en 'landelijk bereikbaar'. De woonkernen Castricum en Bakkum behoren tot het woonmilieu 'centrum dorps'. De woonkernen Limmen en Akersloot behoren tot het woonmilieu 'Dorps'. De woonkern De Woude behoort tot het woonmilieu 'landelijk bereikbaar'. Veel inwoners zijn in de gemeente komen wonen om de stadse drukte te verruilen voor de rust van een dorp, het strand en de natuur.

3.1.4 Grondbeleid

■ UITGANGSPUNTEN VAN BELEID

Grondbeleid is het samenhangende geheel van handelingen rondom grondtransacties en – (locatie)ontwikkelingen en wordt gebruikt als sturingsinstrument om gemeentelijke ambities uit andere beleidsterreinen te realiseren, zoals ruimtelijke ordening, wonen, economische ontwikkeling, maatschappelijke voorzieningen, energietransitie, infrastructuur en duurzame leefomgeving.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

Goede werk- en leefomgeving voor inwoners en ondernemers.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Europese regelgeving met betrekking tot staatssteun
- Wet ruimtelijke ordening (Wro), waarvan afdeling 6.4 specifiek ingaat op de grondexploitatie, vandaar dat dit hoofdstuk ook wel de grondexploitatiewet, de Grexwet, wordt genoemd
- Onteigeningswet (Ow)
- Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg)
- Aanbestedingsrecht, Inkoop- en aanbestedingsbeleid
- Woningwet, huisvestingsverordening en woonvisie
- Financiële verordening Gemeentewet
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Omgevingswet, Gemeentelijke structuurvisie/ omgevingsvisie
- Nota bovenwijkse voorzieningen

■ TRENDS

Traditioneel ligt de rol van de gemeentelijke overheid op het actief aankopen, exploiteren en verkopen van bouw kavels voor diverse functies. Steeds vaker treedt de overheid faciliterend op en beperkt de gemeente zich tot een kaderstellende taak en wordt de aankoop, exploitatie en verkoop overgelaten aan marktpartijen.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING

Het faciliteren en sturen van bestuurlijke en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.

■ OPGAVE

Verdere strategie formuleren waarop kosten en baten voor ruimtelijke ontwikkeling op een eerlijke en transparante wijze worden verdeeld over betrokken partijen. Deze strategie zullen we onder andere uitwerken in een nota kostenverhaal.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Bouwen en wonen
- Klimaat
- Regionale energietransitie
- Bodem

3.2 Energie klimaatverandering en milieu

3.2.1 Energietransitie

■ UITGANGSPUNTEN VAN BELEID

De gemeenten hebben van het Rijk de regierol gekregen in de energietransitie. De energietransitie is op te splitsen in de volgende drie onderwerpen:

- Warmtetransitie.
- Duurzame energieopwekking.
- Energiebesparing.

Op basis van de Klimaatwet moet, ten opzichte van 1990, in 2030 tenminste 55 procent² en in 2050 95 procent minder CO₂ uitgestoten worden. De Klimaatwet is uitgewerkt in het Klimaatakkoord. Hierin is afgesproken hoe de doelen uit de Klimaatwet worden behaald. Om minder CO₂ uit te stoten in de gebouwde omgeving, zullen uiterlijk in 2050 woningen, bedrijven en overige gebouwen van het aardgas losgekoppeld moeten zijn. Nieuwbouwwoningen zijn sinds juli 2018 al aardgasvrij. Elke gemeente dient nu te beschikken over een visie voor het aardgasvrij maken van de wijken, deze heet in de gemeente Castricum de Visie Aardgasvrije Wijken. Elke vijf jaar zal deze visie worden bijgewerkt. Ook hebben de gemeenten gezamenlijk de opdracht om voor 2030 in totaal 35 terawattuur (TWh) duurzame elektriciteit op te wekken op land, met behulp van windmolens en zonnevelden: duurzame energieopwekking. Om dit te bereiken, werkt de regio Noord-Holland Noord samen aan een Regionale Energiestrategie (RES). In dit proces heeft ook zon op daken en zon boven parkeerplaatsen de aandacht.

² Met een ambitie om 60% CO₂-reductie te halen in 2030

Als laatste is energiebesparing cruciaal voor het succes van de andere twee onderwerpen. Wat niet wordt gebruikt, hoeft immers niet opgewekt te worden.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

DE GEMEENTE ZET BIJ DE ENERGIETRANSITIE IN OP DE ONDERWERPEN:

- Aardgasvrij (-ready) wijken, waaronder de Transitievisie Warmte (TVW).
- Duurzame energieopwekking, waaronder de Regionale Energiestrategie (RES).
- Energiebesparing.

Bij deze onderwerpen worden belanghebbenden meegenomen om een integraal gedragen plan te kunnen maken.

Aardgasvrij (-ready) wijken

De Visie Aardgasvrije Wijken (VAW) is in het najaar van 2020 vastgesteld. In januari 2022 heeft een vervolgonderzoek plaatsgevonden, die (on)mogelijkheden aangeeft voor een collectief warmtesysteem in Noordoost-Castricum. De VAW bevat een voorstel voor het uitfaseren van aardgas als warmtebron, waaronder het advies voor een vervolgonderzoek in Noordoost-Castricum. Daarnaast zet de gemeente in op bewustwording en het stimuleren van duurzaamheidsmaatregelen voor de woning waar men later geen spijt van zal krijgen (no-regret-maatregelen), zoals isolatie, bij woning-eigenaren.

Duurzame energieopwekking

De gemeente zet samen met omliggende gemeenten in op de RES. Voor de gemeente is daarbij de participatie van betrokken partijen en het waarborgen van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied van groot belang. Daarnaast stimuleert de gemeente de inzet van zonnepanelen bij particulieren en ondernemers via bijvoorbeeld inkoopacties.

Tot slot stimuleert de gemeente de energietransitie met een breed scala aan activiteiten. Voor de eigen organisatie door verduurzaming van de bedrijfsvoering, het vastgoed en het wagenpark. Voor inwoners onder andere door de inzet van een onafhankelijk energieloket. Voor ondernemers door bijvoorbeeld inzet van energiescans van bedrijfsgebouwen, door samenwerking met de lokale energiecoöperatie en diverse publiciteitscampagnes.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Klimaatakkoord Parijs (2015), EU-wetgeving, Klimaatwet, klimaatakkoord NL.

- Focusagenda Regio Alkmaar, focuspunt 'energie-innovatie'.
- Programma Klimaat.
- Regionale Energiestrategie 1.0 (2021).
- Uitvoeringsprogramma RES Noord-Holland Noord (2021)
- Plan van Aanpak RES regio Alkmaar (2022)
- Visie Aardgasvrije WijkenCoalitie-akkoord 2022-2026

■ TRENDS

Trend 1: Daling energieverbruik

Het energieverbruik zal in de toekomst dalen door energie-efficiëntere apparatuur en bedrijfsvoering. Er zal een verschuiving plaatsvinden van aardgas- naar elektriciteitsverbruik. Door het inzetten van alternatieve warmteopties (warmtenetten, elektrisch verwarmen of andere innovaties) zal het elektriciteitsverbruik stijgen. Het elektriciteitsnet moet daarop worden aangepast.

Trend 2: Technologische ontwikkelingen

Gezien de aandacht voor energietransitie, worden veel technologische ontwikkelingen verwacht. Hierbij valt te denken aan ontwikkelingen op het gebied van energieopslag, energie-uitwisseling tussen bedrijven en/of inwoners, alternatieve warmtebronnen en duurzame opwek. Op welke termijn deze technieken beschikbaar komen, valt moeilijk in te schatten. Een voorbeeld is de groeiende aandacht voor kernenergie en waterstof. Gezien de omstandigheden en de kosten, ziet het er niet naar uit dat deze alternatieven de komende 15 jaar grootschalig ingezet zullen worden voor de gebouwde omgeving.

Trend 3: Nieuwe wetgeving en financiering

Er moet ook rekening gehouden worden met veranderende wet- en regelgeving en financieringsmogelijkheden, die de energietransitie moeten versnellen. De verwachting is dat gemeenten meer formele bevoegdheden krijgen in de energietransitie, zoals mogelijk het aanwijzen van bestaande wijken die van het aardgas losgekoppeld zullen worden. De huidige warmtewet is in ontwikkeling tot een warmtenet 2.0. De verwachting is dat de koppeling tussen de prijs van warmtenetten aan de aardgasprijs zal verdwijnen. Er zijn op dit moment nog geen mogelijkheden om bestaande wijken verplicht van het aardgasnet af te halen. De kosten om naast een alternatieve warmtevoorziening ook het aardgasnet intact te houden, maken aardgasvrije wijken te kostbaar.

Op 20 juni 2021 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan inzake het Nevele-arrest. Sindsdien kunnen rijksregels voor windturbineparken van het Activiteiten-

besluit niet meer worden toegepast. Het Rijk moet – om opnieuw rijksregels voor windturbineparken vast te kunnen stellen – eerst een Milieueffectrapportage (MER) maken. Het betreft hier vooral nieuwe regels over externe veiligheid, geluidhinder, slagschaduw en lichtschittering. Er wordt ook gewerkt aan landelijke afstandsnormen voor windmolens.

Energiearmoede

Een groeiend aantal huishoudens heeft moeite met het betalen van hun energierekening, omdat hun woning slecht geïsoleerd is en de prijzen voor energie stijgen door onder andere geopolitieke redenen. In 2021 viel in Castricum 2,1% van de huishoudens onder deze grens van energiearmoede. Deze percentages zullen groeien dus er blijft aandacht voor energiebesparing, ook juist voor huishoudens die zelf de middelen niet hebben.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING

Voorals duurzame energieopwekking en de warmtetransitie zullen veel effect hebben op de omgeving boven- en ondergronds.

Veel openbare ruimte zal opgebroken worden om aardgasleidingen te vervangen, het elektriciteitsnet te verzwaken of om een warmtenet aan te leggen. Dit legt extra druk op de schaarse ruimte onder de grond. De groeiende vraag naar elektriciteit heeft ook bovengronds effect, door zonnepanelen en windmolens, maar ook door bijvoorbeeld transformatorhuisjes en elektriciteitsmasten.

In het kader van energieopwekking wordt gekeken of de landelijke opgave van de Regionale Energiestrategie (RES) in onze gemeente ruimtelijk inpasbaar is. De RES geeft aan dat in Nederland op land voor 2030 zeker 35 TWh aan duurzame energie opgewekt moet worden, met bestaande bewezen technieken. Dit zijn zonnepanelen en windmolens. De gemeente Castricum heeft in de RES 1.0 besloten dat ze zich vooral wil richten op zon op (grote) daken en zon boven parkeerplaatsen. De toepassing van deze technieken zal invloed hebben op het landelijke beeld. We verwachten daarnaast dat het aantal zonnepanelen op daken in de komende decennia flink zal groeien. Afhankelijk van de innovaties is het mogelijk dat na 2030 gevels van gebouwen een rol spelen bij de opwekking van elektriciteit.

■ OPGAVE

De opgave is om ruimte te creëren voor alternatieven op het gebied van duurzame energie waarbij ook het effect op de leefomgeving in ogenschouw moet worden genomen. Ook de impact van (boven- en ondergrondse)

infrastructuur is een belangrijk aandachtspunt. Kansen om de opgaven voor bijvoorbeeld mobiliteit, klimaatadaptatie en energietransitie in samenhang met elkaar op te lossen, moeten waar mogelijk worden benut. Het is van groot belang dat blijvend wordt gezocht naar alternatieve bronnen en innovatieve oplossingen. Ook verdergaande energiebesparing door alle partijen is essentieel. Daarbij is heldere communicatie met inwoners en andere belanghebbenden essentieel.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

Voor het slagen en versnellen van de energietransitie is een integrale aanpak essentieel. In het programma Klimaat worden 5 pijlers benoemd voor integrale inbedding in de organisatie (thematisch, van ontwikkeling tot en met uitvoering): energietransitie, duurzame mobiliteit, circulaire economie, klimaatadaptatie en duurzame bedrijfsvoering.

a. Mobiliteit

Het aantal elektrische voertuigen op dit moment groeit, wat zorgt voor een toenemende vraag naar elektriciteit. Tegelijkertijd kan de aanwezigheid van accu's in voertuigen zorgen voor een slimmer gebruik van het elektriciteitsnet. Alternatieve groenere brandstoffen kunnen ook invloed hebben op de energietransitie.

b. Wonen en stedenbouw

Het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad is een opgave, maar zal ook een verhoogd comfort bieden voor inwoners.

Bij de aanleg van warmtenetten of het vervangen van elektriciteitsnetten wordt gekeken naar het combineren van werkzaamheden. Voorbeelden zijn het combineren met het onderhoud van ondergrondse infrastructuur of het treffen van maatregelen in het kader van klimaatadaptatie (meer groen, infiltratiemaatregelen in de woonomgeving). Nieuwbouw zal energieneutraal moeten zijn of extra moeten opwekken. Circulair bouwen draagt bij aan een forse CO₂-reductie.

c. Erfgoed

Ook monumenten moeten uiteindelijk verduurzaamd worden. In overleg met belanghebbenden moet worden bepaald in hoeverre monumenten aangepast kunnen en mogen worden. Landschap met een historische betekenis zal zoveel mogelijk worden ontzien.

d. Landschap

Het aantal zonnevelden en windmolens zal in de aankomende jaren toenemen. Dit zal in samenhang met het

landschapsbeleid gebeuren. Voor de toepassing van duurzame energietechnieken is het landschaps- en natuurbeleid een punt van aandacht. Weidevogelgebieden, Natura2000-gebieden, NNN-gebieden en Bijzonder Provinciaal Landschap drukken een belangrijk stempel op het buitengebied van de gemeente. De toepassing van deze technieken zal in samenhang hiermee gebeuren.

e. Circulaire economie

Om de economie en de samenleving te verduurzamen, zijn twee dingen nodig: de energietransitie en de overgang naar een circulaire economie. De energietransitie legt de komende jaren een enorm beslag op schaarse aardmetalen. Dat heeft te maken met de snelle groei van wind- en zonne-energie en de omschakeling naar elektrisch vervoer. Het tempo van de energietransitie hangt dus mede af van de beschikbaarheid van duurzame grondstoffen en aardmetalen. Daarnaast is voor het gebruik van secundaire grondstoffen driekwart minder energie nodig dan voor primaire grondstoffen. Dit betekent dat de uitstoot van broeikasgassen en ander vervuilende stoffen navenant afneemt als de circulaire economie serieus vorm krijgt.

■ BUCH-RELEVANTIE

Energietransitie houdt zich niet aan gemeentegrenzen. Daarom wordt de energietransitie BUCH-breed opgepakt en (boven)regionaal waar mogelijk. Vanzelfsprekend in samenwerking met inwoners, ondernemers, instellingen en ketenpartners, zoals de netbeheerder, woningcorporatie en energiecoöperaties.

3.2.2 Waterketen

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

De gemeente zet in op de algemene doelen van rioolbeheer: bescherming van de volksgezondheid, handhaving van een goede en een gezonde leefomgeving, beschermen van natuur en milieu. We willen gezond oppervlaktewater, waarlangs en waarop mensen kunnen recreëren en we willen dat woningen en trottoirs vrij blijven van water bij zwaar weer en dat ontsluitingswegen en wegen bij zorginstellingen begaanbaar blijven.

Dit is vertaald in de volgende uitgangspunten:

- Handelen in het belang van de volksgezondheid.
- Zorgen voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater.
- Zorgen voor een doelmatige inzameling en verwerking van overtollig hemelwater.
- Zorgen dat (voor zover mogelijk) het grondwater de

bestemming van een gebied niet structureel belemmert.

- Zorgen voor het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening.
- Zoveel mogelijk beperken van maatschappelijke ontwrichting en schade aan gebouwen en hoofdinfrastructuur als gevolg van waterschade.
- Zorgen dat droogteschade aan openbaar groen, natuur en landbouw wordt beperkt.
- Weten wat te doen bij een (dreigende) calamiteit en het instrueren van onze inwoners en bedrijven hierover.
- Gebruik maken van technische ontwikkelingen.
- Goed positioneren van de gemeente in het regionale samenwerkingsverband.
- Tijdig doelen benoemen met betrekking tot de waterkwaliteit maar ook de waterkwantiteit bij de (indirecte) lozingen vanuit de bedrijfsmatige milieubelastende activiteiten en de ontwikkeling en de realisatie van bedrijventerreinen.
- Zorgen voor zwemwater van goede kwaliteit.

■ REGELGEVING EN BELEID

- Waterwet.
- Gemeentelijk Rioleringsplan.
- Grondwaterbeleidsplan.
- Waterbeheerplan Hoogheemraadschap.
- Watervisie provincie Noord-Holland.
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (WHVBZ).
- Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (BHVBZ).
- Europese zwemwaterrichtlijn.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Landschap.
- Ruimtelijke Ordening.
- Stedenbouw.
- Sociaal Domein.
- Duurzaamheid.
- Mobiliteit.
- Recreatie en Toerisme.
- Externe Veiligheid.

■ TRENDS

Klimaatverandering

De gemiddelde temperatuur op aarde stijgt. In het klimaatakkoord van Parijs (2015) is afgesproken om te streven naar beperking van de temperatuurstijging tot 1,5 graad Celsius. Vooralsnog lijkt de verandering van het klimaat in Nederland te leiden tot meer extreme weertypen, zoals langere droge perioden afgewisseld met heftiger neerslag (meer regen in korte tijd).

We merken dat mensen zich meer bewust zijn dat ze deel uitmaken van de natuurlijke leefomgeving. Ze realiseren zich dat de huidige levenswijze niet duurzaam is. Veel plaatsen in Nederland hebben te kampen met ernstige wateroverlast. Klimaatverandering krijgt een gezicht. De wereld om ons heen verandert en de ruimtelijke inrichting verandert voortdurend mee. Nu de ontwikkeling van nieuwe gebieden met grootschalige woningbouw in de afgelopen decennia sterk is afgenomen, zit de uitdaging vooral in de bestaande gebouwde omgeving. Daar moeten transities een plek krijgen. Bij het doelmatig verwerken van neerslag speelt de inrichting van de openbare ruimte een belangrijke rol. Kleine ingrepen in de bovengrondse inrichting kunnen hoge investeringen in ondergrondse infrastructuur voorkomen.

Overtollig regenwater moeten we tijdelijk vasthouden of afvoeren naar plekken waar het geen overlast veroorzaakt. Verkeersdrempels blijken dan soms onverwachte obstakels in de afstroming van regenwater. Daartegenover kan het straatprofiel tussen de stoepranden een uitstekende opslagplaats van regenwater zijn. Kwetsbare voorzieningen kunnen worden beschermd door ze net iets hoger te leggen dan de omgeving. De terpenge-dachte keert terug.

■ EFFECT OP ONZE LEEFOMGEVING

Heftiger regenbuien stellen nieuwe eisen aan onze waterberging en afwatering. In bebouwde gebieden is de kans op wateroverlast relatief groot: water sijpelt daar snel naar de riolering, die moeite heeft het tempo bij te houden. Een omgeving met meer groen (in de openbare ruimte, in tuinen en op daken), en met meer waterberging kan wateroverlast helpen verminderen. Dit groen kan ook de overlast van een ander effect van klimaatverandering helpen tegengaan: hittestress. Dit fenomeen doet zich vooral voor in dichter bebouwde (versteende) gebieden.

Daar loopt de temperatuur in de zomer hoger op dan op andere plaatsen. Voor mensen met een kwetsbare gezondheid en ouderen levert dat risico's op. De langere, droge periodes, die ook bij klimaatverandering lijken te horen, leveren weer andere risico's op, bijvoorbeeld voor fundaties van woningen. Door uitdroging van veenlagen kunnen woningen verzakken. Onze drinkwaterpartners krijgen een opgave om voldoende drinkwater op voorraad te hebben om perioden met extreme droogte te overbruggen. Deze perioden komen naar verwachting steeds vaker voor. De zoektocht naar nieuwe bronnen heeft mogelijk ook gevolgen voor lokale grondwaterstanden.



■ OPGAVE

Onze gebouwde omgeving zo aanpassen dat deze meer water kan opvangen, verwerken en vasthouden. Dat vergt inspanningen van het waterschap, gemeenten, burgers en bedrijven, met kleine en grote ingrepen, variërend van het verwijderen van bestrating uit tuinen tot grootschalige bovengrondse waterberging en verbeterde afwatering.

Om de toekomstige ontwikkelingen het hoofd te kunnen bieden is een integrale benadering van problemen en oplossingsrichtingen van belang in samenwerking met de partners.

3.2.3 Bodem / Ondergrond

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

De ondergrond vormt niet alleen het fundament voor onze activiteiten, maar is ook een plaats waar infrastructuur kan worden aangelegd en waar gebruik kan worden gemaakt van warmtebronnen. Om activiteiten in de ondergrond te coördineren en te vergunnen, maakt de gemeente Castricum gebruik van publiekrechtelijk beleid in de vorm van de Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI). Daarnaast maakt de gemeente Castricum gebruik van een bijbehorend handboek Kabels en Leidingen (K&L) en bijbehorende nadeelcompensatieregeling voor het verleggen van kabels en leidingen in de ondergrond.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

Doel van een bodembeleid is om binnen randvoorwaarden het hergebruik van grond zoveel mogelijk stimuleren zonder daarmee de duurzame eigenschappen van die bodem te belemmeren. De juiste activiteiten dienen plaats te vinden op de juiste bodemkwaliteit.

De gemeente volgt bij het grondstromenbeleid het landelijke, generieke kader van het Besluit bodemkwaliteit. Op een aantal plekken is afwijken van dit algemene beleid mogelijk om gebiedsspecifiek beleid op te stellen.

Dit wil zeggen dat er afwegingen zijn gemaakt tussen behoud van bodemkwaliteit enerzijds en de risico's voor lokale verslechtering van de bodem anderzijds. Het gebiedsspecifieke beleid is erop gericht dat op een groter gebiedsniveau de uiteindelijke bodemkwaliteit gelijk blijft. Dit noemen we het 'standstill-principe'.

Lokale verschuivingen van de bodembelasting zijn toegestaan, er wordt echter geen nieuwe bodembelasting gecreëerd. Het gebied waarbinnen verschuivingen van de bodemkwaliteit mogelijk zijn noemen we 'beheergebied'. Met dit beleid is hergebruik in het beheergebied eenvoudiger, duurzamer en eenduidig te handhaven. Dit zorgt op termijn voor lagere maatschappelijke kosten die samenhangen met nuttig hergebruik van grond en bagger.

De gemeente Castricum gaat zich inzetten op het coördineren en vergunnen van activiteiten in de ondergrond door middel van publiekrechtelijk beleid. Het uitgangspunt voor dit beleid is dat de ondergrond niet alleen het fundament vormt voor activiteiten, maar ook een plaats biedt voor infrastructuur en het gebruik van warmtebronnen. Om dit te realiseren maakt de gemeente Castricum gebruik van de Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI), het handboek Kabels en Leidingen (K&L) en een nadeelcompensatieregeling voor het verleggen van kabels en leidingen in de ondergrond. Door deze instrumenten te gebruiken wil de gemeente Castricum de ondergrond op een duurzame en efficiënte manier benutten en zorgen voor een goede coördinatie van activiteiten in de ondergrond.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Wet bodembescherming.
- Bodemkwaliteitskaart 2020.
- Nota bodembeheer.
- AVOI Castricum.
- Handboek Kabels en Leidingen.
- Nadeelcompensatieregeling.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Stedenbouw.
- Energie en klimaat.
- Welzijn en maatschappelijke voorzieningen.
- Economie.
- Landbouw.
- Gezondheid.
- Duurzaamheid.

■ TRENDS

De gemeente krijgt onder de Omgevingswet ruimte voor meer eigen bodembeleid en wordt het bevoegd gezag voor handelingen met verontreinigde grond. De commissie Milieu, Energie en Mobiliteit van de VNG heeft de ambitie uitgesproken dat in 2021 elke gemeente in haar Omgevingsvisie heeft beschreven wat de bijdrage van bodem en ondergrond aan maatschappelijke opgaven kan zijn.

■ OPGAVEN

Maatschappelijke opgaven zijn onder andere kwaliteit van de leefomgeving, energietransitie, klimaatbestendige stad, voedselvoorziening en watervoorziening. De ondergrond kan benut worden om deze opgaven (gedeeltelijk) aan te pakken. Denk bijvoorbeeld aan bodemenergiesystemen zoals aardwarmtewinning, koude-warmte opslag ten behoeve van de duurzame energietransitie. Maar ook aan het afvoeren van regenwater met het oog op klimaatverandering en het winnen van drinkwater in het kader van duurzame zoetwatervoorziening. Daarnaast kunnen in de ondergrond processen werkzaam zijn die de invulling van maatschappelijke opgaven beperken als ze niet worden aangepakt, zoals verzilting, bodemdaling en verontreiniging.

Voor Castricum kan worden bepaald op welke wijze de bodem een bijdrage/rol kan spelen bij het beheersen van de maatschappelijke opgaven.

3.2.4 Geluid

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

De gemeente voert, een deel van de regelgeving zoals opgenomen in de Wet geluidhinder uit. De kern van de wet is dat geluidgevoelige bestemmingen, worden

beschermd tegen geluidhinder als gevolg van weg- en railverkeer en industrie (op gezoneerde industrieterreinen). Het beschermen van bijvoorbeeld het woonmilieu gebeurt aan de hand van vastgestelde zoneringen. De belangrijkste geluidbronnen die in de Wet geluidhinder worden geregeld zijn industrielawaai, wegverkeerslawaai en spoorweglawaai. Naast de Wet geluidhinder zijn er nog allerlei andere milieuwetten en regelingen (zoals de Wet milieubeheer, het Bouwbesluit, de APV) die zorgdragen voor de regulering van geluid(hinder) van allerlei andere geluidbronnen, zoals vanwege evenementen en horeca. Met de komende energietransitie zijn er ook nieuwe geluidbronnen die een rol gaan spelen zoals windturbines, maar zeker ook het toenemende gebruik van warmtepompen in de directe woonomgeving, die voor steeds meer geluidhinder zorgen. Het vliegverkeer is, door de aanvliegroutes naar Schiphol, een andere bron van overlast.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Wet geluidhinder
- Wet milieubeheer
- Activiteitenbesluit
- Wet luchtvaart
- Bouwbesluit 2012
- APV
- Wet ruimtelijke ordening
- Actieplan geluid 2018-2023 Agglomeratie Alkmaar
- Milieubeleidsplan
- En vanaf 1 januari 2023; de Omgevingswet

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Mobiliteit.
- Landschap.
- Economische zaken.
- Klimaat & energie.
- Gezondheid.
- Ruimtelijke kwaliteit.

■ TRENDS

Geluid heeft grote invloed op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. We genieten ervan, bijvoorbeeld van muziek of een gesprek. Anderzijds ergeren we ons aan geluid, bijvoorbeeld aan verkeer of bedrijvigheid. Bovendien maakt teveel geluid ziek, geluidsoverlast leidt onder meer tot slaapproblemen, hoge bloeddruk en hart- en vaatziekten.

Uit diverse, ook zeer recente, onderzoeken is gebleken dat men in Nederland de meeste geluidhinder ervaart vanwege het wegverkeer, gevolgd door burenlawaai, bouw- en sloop activiteiten, vliegverkeer en recreatie.

Met de komst van de Omgevingswet wordt geluid een aspect wat, naast de algemeen geldende rijksregels, deels door de gemeenten zelf kan worden geregeld in het Omgevingsplan.

Als milieuaspect speelt geluid vooral een lokale rol. Daarom is de aanvaardbaarheid van geluid onder de Omgevingswet vooral aan Castricum zelf. Met het omgevingsplan bepaalt de gemeente straks voor elke locatie de gewenste geluidkwaliteit, echter wel met uitzondering van wat via de algemene rijksregels wordt geregeld. De bescherming van geluidgevoelige gebouwen tegen geluid van bedrijven staat dan dus niet meer opgenomen in de algemene rijksregels (zoals nu in het Activiteitenbesluit). Dit staat in het omgevingsplan. Het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) biedt mogelijkheden voor maatwerk op het gebied van geluidnormen. Met gebiedsspecifieke regels voor activiteiten kan Castricum variëren in de gewenste akoestische kwaliteit voor zover dat daar wenselijk en aanvaardbaar is. De gebiedsspecifieke regels in het omgevingsplan kunnen zo bijdragen aan de realisatie van de gemeentelijke visie en ambities ten aanzien van geluid én gezondheid. Het gaat om geluid van lokale wegen, (niet gezoneerde) industrieterreinen en bedrijfsmatige activiteiten/activiteiten anders dan wonen. Het Bkl geeft voor al deze bronnen een standaardwaarde, waarvan gemotiveerd kan worden afgeweken. Daarnaast geeft het Bkl voor o.a. (spoor) wegen een grenswaarde die als harde grens dient, waarvan enkel bij uitzondering of in aangegeven gevallen kan worden afgeweken. Van de binnenwaarde in de woning, zoals genoemd in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl), kan niet worden afgeweken. Met deze systematiek heeft de gemeente invloed op het akoestische klimaat. Het verhogen of verlagen van het toegestane geluid afkomstig van bedrijven heeft invloed op het vestigingsklimaat voor ondernemers.

Een belangrijke wijziging onder de Omgevingswet is dat gemeenten een basisgeluidsemissie voor lokale wegen moeten vaststellen en dat deze geluidbelasting gemonitord moet worden. Bij een (grote) toename ten opzichte van de basisgeluidsemissie moet de gemeente afweten of maatregelen genomen gaan worden. Als de grenswaarde wordt overschreden moeten maatregelen genomen worden. Hoe rigide de gemeente de basisgeluidbelasting vastlegt, is deels een lokale afweging, binnen de grenzen gesteld in de rijksregels.

■ OPGAVE

De belangrijkste opgave voor de gemeente is om, samen met de Omgevingsdienst, te bepalen of er situaties zijn

die vragen om een andere waarde dan de standaardwaarde. Deze opgave richt zich vooral op bedrijfsmatige activiteiten, in de woonomgeving. Daarnaast zal de basisgeluidsemissie (voor wegen) in kaart gebracht moeten worden. Dit kan als omgevingswaarde in het omgevingsplan met een resultaat- of inspanningsverplichting waarbij een toename in geluidbelasting niet of beperkt is toegestaan. Ook kan de gemeente kiezen om de basisgeluidsbelasting niet als omgevingswaarde op te nemen maar te monitoren en maatregelen af te wegen op het moment van een (grote) toename in geluidsemissie.

3.2.5 Luchtkwaliteit

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

Schone lucht is goed voor de gezondheid. De luchtkwaliteit in Castricum voldoet aan de normen uit de Wet Luchtkwaliteit. Dit wordt jaarlijks gemonitord door het Ministerie van I&M. Lucht die voldoet aan de wettelijke normen is echter nog niet automatisch gezond. De doelstelling en ambitie van de gemeente is om de luchtkwaliteit verder dan de norm te verbeteren. De kwaliteit van de lucht wordt beïnvloed door gemotoriseerd vervoer, bedrijven en grootschalige woningbouwplannen (≥ 1.500 woningen). Deze invloed reikt zowel binnen de gemeentegrenzen als ver daarbuiten. In de gemeente is geen sprake van sterk luchtverontreinigende bedrijven en grootschalige woningbouw. Wij richten ons daarom op het verduurzamen van het vervoer door bijvoorbeeld het stimuleren van het rijden op elektra, het verbeteren van de verkeersdoorstroming en het weren van luchtverontreinigende bedrijven.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Nationaal Preventie akkoord.
- Schone Lucht Akkoord (SLA).
- Wet luchtkwaliteit.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Gezondheid.
- Mobiliteit.
- Welzijn.

■ TRENDS

Trend 1: Luchtkwaliteit onder druk

De luchtkwaliteit in de gemeente Castricum komt de komende jaren onder druk te staan. Dit komt deels door de toename van mobiliteit, maar bijvoorbeeld ook door toename van open haarden. Dit betekent meer emissie van fijnstof en stikstofdioxide.

Trend 2: Inwoners zijn meer binnen

Mensen zijn veel in gebouwen en circa 70% van de tijd in hun eigen woning. Daarom is het voor iedereen belangrijk dat het binnenklimaat prettig en gezond is. In veel gebouwen is de 'binnenlucht' vuiler dan de buitenlucht. Daarom is een goede luchtverversing nodig. Door energiezuinig bouwen neemt de luchtdichtheid van woningen toe. Daardoor worden ventilatievoorzieningen en ventilatiegedrag steeds belangrijker voor de kwaliteit van het binnenmilieu.

■ OPGAVE

Opgave 1: luchtkwaliteit

Het spreekt voor zich dat de gemeente streeft naar zo min mogelijk luchtvervuiling en fijnstof. De gemeente kan een rookvrije omgeving en beperking van houtrook stimuleren. Bewustwording van bewoners kan hieraan bijdragen. Om de luchtkwaliteit verder te verbeteren, kan gemotoriseerd verkeer teruggedrongen worden, parkeerbeleid aangepast, actief vervoer meer gepromoot en nieuwe woningen, scholen en kinderdagverblijven op geruime afstand van industrie en wegen gebouwd worden. Het overige gemotoriseerde verkeer kan vervolgens schoner en stiller gemaakt worden.

Opgave 2: binnenklimaat

Het is belangrijk dat het binnenklimaat prettig en gezond is. Ventilatievoorzieningen en -gedrag worden steeds belangrijker voor de kwaliteit van het binnenmilieu. Gemeenten mogen hogere (kwaliteits-)ambities stellen dan het Bouwbesluit, als deze samen met eigenaren en/of ontwikkelaars worden ingevuld. Ook kan beleid worden opgesteld om nieuwe gebouwen te plaatsen op plekken waar de luchtkwaliteit zo goed mogelijk is, of om meer groen aan te leggen op de grond, het dak en de gevel van gebouwen.

3.2.6 Water / Klimaatadaptatie

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

De gemeente geeft invulling aan haar zorgplicht voor de inzameling van stedelijk afvalwater en voor hemelwater en grondwater, zoals vastgelegd in de Waterwet. Verder staat in het Waterplan beschreven hoe we open water inzetten voor natuur en recreatie en dat watermaatregelen aan dienen te sluiten bij de identiteit van een gebied. Het regionaal Waterplan Bergen, Castricum en Heiloo wordt dit jaar vervangen door een nieuw Programma Water en Riolering 2023-2026 voor Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo.



De basis voor het waterbeleid met het oog op een robuust watersysteem in de gemeente Castricum is:

- Waterkwantiteit: “besparen - vasthouden - bergen - aanpassen - afvoeren”
- Waterkwaliteit: “schoonhouden - scheiden - zuiveren”

Inzameling van stedelijk afvalwater

Als we specifiek naar de riolering kijken dan zijn er de volgende hoofddoelen:

- Duurzame bescherming van de volksgezondheid
- Duurzame bescherming van natuur en milieu door het voorkomen van milieuschade:
 - Door de aanleg van riolering of individuele afvalwatersystemen wordt de directe ongezuiverde lozing van water op bodem of oppervlaktewater zoveel mogelijk voorkomen. Echter, de ongezuiverde lozing door enkele overstorten per jaar bij harde buien hebben als doel om te voorkomen dat rioolwater op straat en/of in de huizen komt.
- Voorkomen van hinder veroorzaakt door:
 - Instabiliteit van riolen wat kan leiden tot gaten in de weg;
 - Geur;
 - Overlast en slechte bereikbaarheid bij werkzaamheden;
 - Verstoppingen van het riool;
 - (Indirecte) lozingen vanuit de bedrijfsmatige milieu-belastende activiteiten en de ontwikkeling en de realisatie van bedrijventerreinen. Hier dient op tijd en met inbreng van het hoogheemraadschap HHNK geadviseerd te worden. Ook de Omgevingsdienst heeft hier een vergunning technische en toezicht-houdende rol in.
- Klantvriendelijke en kosteneffectieve organisatie door:
 - Informatie uitwisseling met de inwoners;
 - Kritisch beschouwen van de uitgavenplanning;
 - Intensieve regionale samenwerking.
- Hoe dikker het water bij de zuivering hoe beter. We leiden vies afvalwater naar de zuivering en verwerken of bergen schoon hemelwater zoveel mogelijk plaatselijk.

Hemelwater en grondwater

Op de volgende wijze verminderen we wateroverlastproblemen die ontstaan door klimaatverandering:

- De riolering zorgt voor de afvoer van vuilwater uit de bebouwde omgeving en vermindert overlast door ook het hemelwater en grondwater van pleinen, daken, wegen en dergelijke een goede plek te geven. Bij vervanging van het riool wordt een apart infiltratieriool of hemelwaterriool aangelegd om het vuilwaterrioolsysteem te ontlasten van schone waterstromen.

- We richten ons op bovengrondse oplossingen om zware buien te verwerken, om wateroverlast en schade zoveel mogelijk te voorkomen.
- Voorbereid zijn op (dreigende) wateroverlastscalamiteiten en het instrueren van onze inwoners en bedrijven hierover.
- door grondwater vast te houden waar mogelijk of juist af te voeren waar nodig. Dit kan bijvoorbeeld met behulp van drainage-/infiltratieriolen of infiltratiegreppels.
- Zorgen dat droogteschade aan openbaar groen, landbouw en natuur wordt beperkt;
- Door een juiste inrichting van de openbare ruimte wordt wateroverlast en -schade zoveel mogelijk voorkomen. Dit betreft maatwerk. Gedacht kan worden aan:
 - Aanleg van wegen onder afschot richting een laagte of sloot waar het regenwater geborgen kan worden, en het juiste gebruik van verkeersdrempels die ook water sturen;
 - Beperken verharding waarop water blijft staan (voldoende groen of waterpasserende verharding).
- Met alleen aanpassingen in de openbare ruimte is het niet mogelijk de doelen te behalen, omdat ongeveer twee derde van het oppervlak particulier terrein is. We blijven de bewoners actief voorlichten over en betrekken bij het oplossen van waterproblemen door bijvoorbeeld het onttegenen van de tuinen.
- Riool- en wegdekvervanging zijn de meest geschikte momenten voor klimaatadaptatie, maar in sommige gevallen moeten er eerder maatregelen getroffen worden.

Bij het treffen van (water)maatregelen, samen met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, is het bodem- en watersysteem uitgangspunt. Wat ook de basis is voor de identiteit van het gebied. Daarom wordt ingezet op:

- “Aansluiten bij de identiteit van het gebied”. Water kan een waardevolle bijdrage leveren aan de woon- en leefomgeving. Zeker gezien het unieke karakter van de nog bestaande waterlopen. Ook moet aangesloten worden op het historische bodem- en watersysteem om wateroverlastproblemen te verminderen.
- “Het zichtbaar maken van water”. Water vervult meerdere functies. Traditioneel worden vanuit waterbeheer de functies waterberging en de aan- en afvoer goed ingevuld. Het is echter zonde om het daartoe te beperken. Ook recreatief gebruik en landschappelijke aankleding zijn belangrijk.
- “Het breder bruikbaar maken van water”. Water kan rijk zijn aan waterleven. Dat verrijkt de ecologische

waarde en belevingswaarde van het water.

- “Het levensrijker maken van het water”.
- Zorgen voor zwemwater van goede kwaliteit.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Nationaal Bestuursakkoord Water.
- Waterwet.
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.
- Gemeentelijk Rioleringsplan Castricum. Deze wordt in 2023 vervangen door het Programma Water en Rioleringsplan 2023-2026 voor Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo.
- Water boven water - Regionaal Waterplan Bergen, Castricum en Heiloo (HHNK, gemeenten). Deze wordt in 2023 vervangen door het Programma Water en Rioleringsplan 2023-2026 voor Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo.
- Watertoets HHNK: Watercompensatie bij aanvullende verharding.
- Kaderrichtlijn Water (Europees beleid waterkwaliteit)
- Watervisie provincie Noord-Holland.
- Klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda regio Alkmaar.
- Basisveiligheidsniveau klimaatbestendige nieuwbouw.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- **Groen:** klimaatadaptatie vraagt om meer groen en dus ook om meer onderhoud. Een boom, die hitte en wateroverlast beperkt, heeft zowel boven- als ondergronds ruimte nodig.
- **Stedenbouw:** bij het ontwerp van nieuwe wijken moet dit klimaatadaptief gedaan worden
- **Landschap:** zowel buiten bebouwd gebied als binnen bebouwd gebied zijn groen en water belangrijke onderwerpen voor zowel landschap als klimaatadaptatie
- **Ruimtelijke Ordening:** bij de aanleg van nieuwe wijken moet dit klimaatadaptief gedaan worden. Meer ruimte voor multifunctioneel gebruik in samenhang met de woningbouwopgave.
- **Sociaal domein:** hittestress is een onderwerp dat ook de gezondheidszorg treft. Vooral de risico's van hittestress op ouderen, maar ook op de arbeidsproductiviteit op het werk of thuis.
- **Duurzaamheid:** De uitgangspunten van het waterbeheer zijn duurzaam; water niet afvoeren als het niet nodig is en schoon water niet naar de zuivering
- **Energietransitie:** Het opbreken van de openbare ruimte voor energietransitie is een goed moment om klimaatadaptieve maatregelen te treffen.
- **Drinkwater:** Het drinkwaterbedrijf krijgt een opgave om voldoende drinkwater op voorraad te hebben om

perioden met extreme droogte te overbruggen. Deze perioden komen naar verwachting steeds vaker voor. De zoektocht naar nieuwe bronnen heeft mogelijk ook gevolgen voor lokale grondwaterstanden. Ook stelt het drinkwaterbedrijf eisen aan de locatie van hun drinkwaterleidingen. Een groene bovengrond verhindert dat het getransporteerde drinkwater in de zomer teveel opwarmt.

- **Mobiliteit:** Een aanzienlijk deel van de huidige openbare ruimte is versteende parkeerplaats. De afweging tussen (versteende) parkeerplaatsen en een klimaatrobuuste omgeving is een aandachtspunt. Snelheidsbeperkingen voor de verkeersveiligheid kunnen vaak met klimaatadaptieve maatregelen uitgevoerd worden. Denk hierbij aan groene wegversmallingen (verkeerseiland) en groen in het midden van een rotonde.

■ TRENDS

Klimaatverandering

De gemiddelde temperatuur op aarde stijgt. Er ontstaan extremere weertypen, zoals hete zomers, lange perioden van droogte en heftige neerslag. Deze weersextremen kunnen leiden tot schade aan woningen door wateroverlast, schade aan funderingen door droogte of gezondheidsproblemen bij ouderen door hitte. Er is met regio Alkmaar gewerkt aan een strategie voor klimaatadaptatie.

Om schade zoveel mogelijk te voorkomen moet de leefomgeving waterrobuust en klimaatbestendig gemaakt worden. Dat lukt alleen samen met andere overheden, burgers, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.

Het is duidelijk dat klimaatadaptatie vraagt om een nieuwe manier van boven- en ondergrondse ruimteverdeling. Een klimaatbestendige omgeving is slim ingericht voor de afvoer van water, heeft een beperkte hoeveelheid verharding en meer groen, of water passerende verharding.

Bomen hebben hierbij de voorkeur omdat ze ervoor zorgen dat water kan infiltreren en verdampen. Verdamping en schaduw helpen ook om hittestress tegen te gaan in hete zomers. De WHO stelt dat vanaf iedere woning miniparkjes op loopafstand toegankelijk zouden moeten zijn (op maximaal 300 meter minstens 0,5 ha groen). Groenbeleid voor de gemeente is belangrijk, hier is klimaatadaptatie een belangrijk onderdeel van, zie hoofdstuk 'binnenstedelijk groen en spelen'. Drainage-/infiltratiebuizen in de ondergrond zorgen daarnaast voor aan- en afvoer van water in droge dan wel natte periodes.

Bewoners worden gestimuleerd om regenwater te bergen en te laten infiltreren op eigen terrein. Dit past bij het uitgangspunt “besparen - vasthouden - bergen - aanpassen - afvoeren”. Hierdoor worden de riolen ontzien en ontstaat er minder snel wateroverlast.

■ OPGAVE

In 2018 is het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie vastgesteld waarin gemeenten en andere overheden het doel hebben meegekregen om Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust ingericht te hebben.

■ BUCH RELEVANTIE

Op regio Alkmaar niveau is aan beleid gewerkt voor klimaatadaptatie. De klimaatkwetsbaarheden zijn in beeld gebracht. Uit de stresstest resultaten blijkt dat er gebieden zijn met risico's op (grond)wateroverlast, onbegaanbare wegen bij hevige regenval of hittestress. Risicodialogen en regionale strategie en uitvoeringsagenda zijn opgesteld. Lokale aanpak volgt in 2022.

Water houdt zich daarnaast niet aan gemeentegrenzen. Ook in de uitvoering zullen gemeentegrensoverschrijdende maatregelen aan de orde komen.

3.2.7 Circulaire economie

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

Uitgangspunt van beleid is het terugbrengen van het huishoudelijk restafval naar 30 kg in 2025. Hiermee wordt ook ingezet op meer hergebruik en hoogwaardige recycling.

Betrokkenheid van onze inwoners is daarbij noodzakelijk. Daarnaast wordt een haalbaarheidsstudie naar een Circulair Centrum uitgevoerd, een milieustraat met de nadruk op faciliteiten.

Circulaire Economie wordt de komende jaren steeds belangrijker. Op dit moment zijn de lokale visie en prioriteiten nog niet gedefinieerd. De landelijke overheid heeft als doel gesteld om in 2030 maar 50% primaire grondstoffen te gebruiken en 100% circulair te zijn in 2050.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

Grondstoffen raken op, zoals fossiele brandstoffen of edelmetalen die in onze telefoons, laptops, windmolens en zonnepanelen zitten. In een circulaire gemeente zorgen we ervoor dat grondstoffen en materialen (lokaal) worden hergebruikt en niet verloren gaan. Door in te zetten op hergebruik van grondstoffen zorgen we voor het in stand houden van bedrijvigheid ondanks het schaarser worden van primaire grondstoffen, zorgen

we voor meer lokale werkgelegenheid in de reparatie en verwerkingssector en voor nieuwe businessmodellen voor lenen en delen. We doen dit binnen de grenzen van de natuur. Op die manier creëren we in onze gemeente een economie en welvaart die rekening houdt met natuur en dier én arbeidsomstandigheden hier en in andere landen: een Circulaire- of Kringlooeconomie.

In een Circulaire Economie worden product- en waardenketens op nieuw ontworpen, zodat ze energie- en materiaalzuinig, demonteerbaar, modulair en opnieuw inzetbaar zijn. Dit thema raakt dus alle sectoren en heeft ook grote invloed op hoe we gaan bouwen, land gebruiken, ons afval inzamelen en onze openbare ruimte inrichten. In dit stuk worden nog geen specifieke maatregelen besproken, omdat de gemeente die nog moet ontwikkelen, ermee moet experimenteren en bepalen waar de focus ligt.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

Beleidsdocumenten:

- Nederland Circulair in 2050.
- Grondstoffenakkoord.
- Transitieagenda's op vijf sectoren:
 - Voedsel & Biomassa.
 - Consumptiegoederen.
 - Bouw.
 - Maakindustrie.
 - Kunststoffen.
- Uitvoeringsagenda Circulaire Economie 2019-2023.
- Beleidsdocument: Realisatieplan visie LNV, op weg met nieuw perspectief.

Doelstellingen:

- 50% minder gebruik primaire grondstoffen in 2030.
- 100% minder gebruik primaire grondstoffen in 2050.
- De jaarlijkse hoeveelheid huishoudelijk restafval is in 2020 maximaal 100 kg per persoon en in 2025 maximaal 30 kg per persoon per jaar.
- In 2022 is de hoeveelheid restafval van bedrijven, organisaties en overheden dat vergelijkbaar is met huishoudelijk restafval gehalveerd (tov cijfers 2012).
- In 2025 gaan burgers en bedrijven zo om met consumptiegoederen, dat deze in de kringloop kunnen blijven en dat geen zwerfafval achterlaten de norm is.
- Nederland koploper kringlooplandbouw in 2030.

■ TRENDS

De Circulaire Economie is een voorwaarde voor energietransitie. Het tempo van de energietransitie hangt af van de beschikbaarheid van duurzame grondstoffen, aardmetalen en biomassa. Daarom is integraal en nieuw beleid nodig. Beleid dat zich niet alleen richt op techno-

logische innovaties, maar ook op sociale innovaties, nieuwe vormen van ketensamenwerking, de ontwikkeling van concepten op het gebied van modulair samengestelde producten en innovatief hergebruik. Beleid dat ervoor zorgt dat iedereen kan profiteren van een duurzame, circulaire economie³.

De komende jaren kunnen we verwachten dat de Rijksoverheid steeds meer de Circulaire Economie integraal met Energietransitie gaat oppakken en nieuwe programma's, verplichtingen en doelstellingen definieert om te komen tot de doelstelling van 50% minder gebruik van primaire grondstoffen in 2050. Naast het terugdringen van het eigen afval van de gemeenten kunnen we ook denken aan meer kwantitatieve doelstellingen met betrekking tot circulair inkopen van gemeenten. Rijkswaterstaat en de MRA hebben bijvoorbeeld als doel gesteld om in 2030, 100% circulair in te kopen.

Landelijke trends kunnen zijn:

- Meer belasting op primaire grondstoffen, minder op arbeid.
- Regelmatig aangescherpte wetgeving en doelstellingen op het gebied van hergebruik, bouw en gebiedsontwikkeling.
- Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor een toenemend aantal productgroepen en/of levensfasen, zoals naar meubels en textiel.
- Experimenteerruimte voor gemeenten met betrekking op wet- en regelgeving.

■ EFFECTEN OP DE LEEFOMGEVING

Hierbij kunnen we aan de volgende ontwikkelingen denken:

Kringlooplandbouw:

De gemeente geeft ruimte voor kringlooplandbouw, meer lokale voedselproductie, coöperaties van inwoners, voedselbossen en nieuwe circulaire verdienmodellen voor boeren en telers.

Circulair Bouwen:

Bij circulair bouwen worden zo min mogelijk primaire grondstoffen gebruikt en wordt het gebouw zo ontworpen dat het makkelijk uit elkaar te halen/modulair is en de onderdelen herbruikbaar (remontabel) zijn. Het gebouw wordt een grondstoffendepot.

³ *SERmagazine; een circulaire economie bereik je niet alleen maar met energietransitie.*

Niet alleen gebouwen kunnen we circulair bouwen maar ook in de openbare ruimte - van wegen en bruggen tot speeltuinen - kunnen we duurzame - niet primaire- materialen gebruiken en rekening houden met modulair ontwerp en wisselende functies.

Afvalinzameling en milieustraten:

Deze zullen zich steeds meer richten op reparatie en een zo hoogwaardig mogelijk hergebruik van producten en materialen.

■ OPGAVE

De opgave is in eerste instantie de organisatie in te richten op circulair inkopen en een programma met prioriteiten voor Circulaire Economie in de gemeente op te stellen, zowel gericht op de interne bedrijfsvoering, ondersteunen van lokale ondernemers, educatie en nieuwe werkgelegenheid in de Circulaire Economie. Momenteel is er nog geen capaciteit of budget beschikbaar gesteld om hier aan te werken.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S.

Circulaire Economie kan gezien worden als een herontwerp van onze economie -sectoren, ketens, businessmodellen en producten en productieprocessen - gericht op vermindering energieverbruik, consumptie en gebruik van primaire grondstoffen waarbij lokale ketens/kringlopen gesloten worden en de economie functioneert binnen de capaciteit van ecosystemen. Dit kan geïntegreerd worden in en raakt aan alle onderdelen van de bedrijfsvoering zoals afval, inkoop, huisvesting en ook landschap, gebouwde omgeving en de lokale economie.

■ BUCH RELEVANTIE

Vooraf circulair inkopen en verankering in de bedrijfsvoering vraagt een BUCH brede aanpak. Het ondersteunen van ondernemers in de omslag naar een circulaire economie (denk aan circulair toerisme of landbouw), educatie en nieuwe bedrijvigheid kan per gemeente ingericht worden.

3.3 Mobiliteit

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

De gemeente zet in op goede bereikbaarheid en een duurzaam veilige inrichting van de infrastructuur voor auto, (elektrische) fiets en voetganger. Goed onderhouden, veilige en snelle verbindingen dragen bij aan prettig wonen, werken en recreëren in de gemeente. Voor de vele inwoners die elders werken, is een goede bereikbaarheid via wegen, fietspaden en spoor van groot belang. Daarmee worden ook ondernemers gefaciliteerd



in hun bedrijfsuitoefening. Voor bezoekers is de infrastructuur meer gericht op beleving en kennismaking met de bijzondere plekken in de gemeente.

De gemeente en de regio Alkmaar zijn onderdeel van Noord-Holland en nauw verbonden met de MRA. Door de korte afstand tot de MRA (minder dan een half uur reisafstand van Amsterdam), de aanwezige infrastructuur en goede OV-verbindingen heeft de gemeente veel te bieden voor bewoners, ondernemers en bezoekers van elders.

De A9 leidt doorgaand autoverkeer richting Alkmaar. Daarnaast gaat er ook doorgaand verkeer door Castricum (vanuit Beverwijk) en Limmen (Rijksweg). In Castricum is een intercitystation aan de Zaancorridor, de spoorlijn Amsterdam - Alkmaar - Den Helder.

Samengevat zijn de uitgangspunten⁴

- Regionale samenwerking met omliggende gemeenten in de regio Alkmaar.

- Inzet op ketenmobiliteit, waarbij fiets en OV belangrijke schakels zijn.
- In stand houden van een robuust hoofdwegenet.
- Inzet van Smart Mobility, deelmobiliteit en MaaS om bestaande infrastructuur beter te benutten.
- Blick op innovatieve en duurzame mobiliteitsontwikkelingen.
- Draagvlak en communicatie van verkeersoplossingen.
- Een prettige en leefbare omgeving.
- Een goede positionering van de gemeente binnen de provincie en de MRA.
- Vergroten van de verkeersveiligheid: op naar nul verkeersdoden (SPV2030).
- Vrijheid om te bewegen voor iedereen, keuzevrijheid om te kiezen voor fiets, auto en/of OV of om te lopen.
- Gezondere inwoners door bevorderen van bewegen en actieve mobiliteit.

In 2019 is een gezamenlijk regionaal ontwikkelbeeld mobiliteit opgesteld. Deze wordt nu projectgewijs uitgewerkt tot een regionale agenda. Hieronder vallen projecten die de bereikbaarheid van de regio verbeteren. Daarnaast wordt met de provincie gewerkt aan

⁴ De eerste vijf vrij naar Ontwikkelbeeld mobiliteit regio Amsterdam

een regionaal mobiliteitsprogramma met als doel het bepalen van de wijze waarop de sector mobiliteit haar bijdrage levert aan de klimaatdoelstellingen door verminderen, veranderen en verschonen van mobiliteit.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Provinciale omgevingsvisie NH2050
- Perspectief mobiliteit (provincie NH)
- Perspectief fiets (provincie NH)
- SPV2030: landelijk (en provinciaal) Strategisch plan verkeersveiligheid 2030
- Regionaal mobiliteitsprogramma Flevoland en Noord-Holland: uitwerking van het energie- en klimaatakkoord, programmaorganisatie
- OV Toekomstbeeld 2040
- Intentieverklaring verkeersveiligheid regio Alkmaar
- Intentieverklaring doorfietsroutes regio Alkmaar
- Regionale ontwikkelbeeld mobiliteit (regio Alkmaar 2019)
- CROW-normen (diverse publicaties, o.a. ASVV) met o.a. richtlijnen duurzaam veilige inrichting; richtlijnen fietsvoorzieningen en obstakelvrije voetgangersruimte
- VN-verdrag gehandicapten Openbare ruimte (looproutes) toegankelijk met rolstoel, voor blinden en slechtzienden)

Gemeentelijk

- Nota Parkeernormen Castricum 2020.
- Beleidsregels inrit voor parkeren op eigen erf 2012 (Interpretatie van de in de APV opgenomen weigeringsgronden).
- Beleidsregels parkeervoorzieningen gehandicapten 2009 (Voorwaarden om in aanmerking te komen voor een gehandicaptenparkeerplaats op kenteken).
- Evaluatie blauwe zone centrumgebied Castricum 2012 (Uitbreiding blauwe zone naar omliggende woongebieden).
- Beleidsregels voor het aanvragen, verlenen en gebruiken van ontheffingen blauwe zone centrumgebied kern Castricum 2015 (Voorwaarden voor een ontheffing blauwe zone).
- Integraal verkeers- en vervoersplan 2005 (Verkeersbeleid en uitvoeringsprogramma, actualisering is in voorbereiding).
- Knelpuntenanalyse Verkeer 2015.
- Reconstructieplan wegen 2016-2025 (Meerjarenplanning verkeersreconstructies).
- Fietsbeleidsplan 2020 (met schets van uitgebreid fietsnetwerk en onderhoudseisen bij uitvoering).
- HIOR (Kwaliteit inrichting openbare ruimte, inclusief normen ruimte voor voetgangers).
- Ambitiedocument programma Klimaat.

- Beleidsplan openbare verlichting Castricum 2020-2029.
- Beleidsaanpak openbare laadinfrastructuur BUCH-gemeenten.
- Notitie verduurzaming wagenpark BUCH.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S⁵

- Landschap.
- Recreatie en toerisme.
- Ruimtelijke ordening.
- Stedenbouw.
- Sociaal domein; welzijn en armoede.
- Energie en klimaat.
- Economie.
- Gezondheid.
- Openbare ruimte.
- Duurzaamheid.
- Veiligheid.
- Welzijn.

■ TRENDS

Trend 1: Mobiliteit blijft groeien

De behoefte aan mobiliteit neemt al decennialang toe en de verwachting is dat deze groei ook in de regio Alkmaar doorzet. Dat komt onder meer door economische groei, toenemende woon-werk-afstanden, bescheiden groei van het aantal inwoners in de gemeente, groei in de regio Alkmaar en een forse groei in de MRA, woningbouw in de regio, meer evenementen, een toenemende recreatiedruk in de kuststrook en een vergrijzende bevolking met ouderen die langer mobiel blijven. Het is nog onduidelijk of en in welke mate de coronacrisis van 2020-2021 structureel zal leiden tot meer thuiswerken en daarmee verlaging van de mobiliteit.

De effecten van meer verkeer zullen mensen echter in een bredere maatschappelijke context als negatief ervaren, door geluidsoverlast, de aantasting van de leefbaarheid, verkeersveiligheid en luchtkwaliteit en door de beperkte doorstroming van autoverkeer. Meer verkeer legt een zware claim op de beperkte ruimte. Dat geldt vooral voor het rijdende verkeer en nog sterker voor parkerende auto's in woonwijken en bij voorzieningen.

Mede dankzij de e-bike blijven veel ouderen langer zelfstandig wonen. Schaduwkant is een toename van ongevallen, waarbij ouderen betrokken zijn. Uitdaging is om de omgeving senior-proof te ontwerpen en ouderen veiliger in het verkeer te laten bewegen.

⁵ Later uit te werken

De e-bike kan daarnaast forenzen verleiden om niet meer met de auto naar hun werk te rijden.

De verscheidenheid van nieuwe voertuigen zoals speed-bikes, BIRO's en e-steps is zowel een kans als een probleem.

Trend 2: Technologische ontwikkelingen

Technologische ontwikkelingen kunnen bijdragen aan betere benutting van bestaande infrastructuur (MaaS), een impuls geven aan het behalen van doelstellingen op het gebied van de energietransitie en aan het opvangen en faciliteren van de groeiende (duurzame) mobiliteit. Denk aan elektrische en autonoom rijdende voertuigen. Dit brengt echter ook tal van onzekerheden met zich mee, zoals het effect van zelfrijdende voertuigen, een onzeker eindbeeld van de laadstructuur voor elektrische auto's (en de rol van de gemeente daarin) en de gevolgen voor het particuliere autobezit. Meer elektrisch rijden leidt tot minder geluidhinder (is dus niet altijd veiliger) en minder emissie. Dat kan ertoe leiden dat de (milieu-)belemmeringen van het verkeer minder zwaar gaan wegen in plannen voor bijvoorbeeld woningbouw of natuurontwikkeling, maar biedt geen vermindering van het ruimtegebruik.

Trend 3: Populariteit deelmobiliteit

Door de toenemende populariteit van deelmobiliteit is mogelijk minder ruimte nodig voor stilstaande auto's. Deelmobiliteit en MaaS kan ertoe leiden dat reizigers bewuster andere modaliteiten kiezen voor hun (keten)reis dan alleen de auto.

■ OPGAVE

Onze opgave is het realiseren van een goede en veilige bereikbaarheid voor iedereen met zo min mogelijk overlast en zonder schadelijke aantasting van de omgeving en het landschap.

De opgaven op het gebied van energietransitie en verkeersgezondheid⁶ hebben grote impact op toekomstige mobiliteit. Daarom zetten we in op ketenmobiliteit en is een upgrade van de bestaande infrastructuur nodig. Ook is het belangrijk om de OV-knooppunten, zoals het station Castricum, verder te versterken. Alle inwoners moeten vrij hun vervoermiddel kunnen kiezen. (Relatieve) armoede mag niet leiden tot vervoersarmoede. Daarom moeten betaalbare opties zoals fietsen en lopen aantrekkelijk zijn en aanvullend vervoer bereikbaar. Om de keuzevrijheid voor kinderen en ouderen te kunnen garanderen, zal de aantrekkelijkheid

van de keuze voor motorvoertuigen ingeperkt moeten worden. Belangrijke onderdelen van **ketenmobiliteit** zijn lopen, fietsen en OV.

Voor **voetgangers** is de obstakelvrije trottoirbreedte afgestemd op het gebruik. De inrichting moet toegankelijk voor wie een beperking heeft, moet seniorproof zijn én veilig zodat kinderen zelfstandig van en naar school of het sportveld kunnen. Kortom de omgeving moet goed zijn ingericht voor iedereen van 8 tot 80.

De **fiets** wordt gezien als deel van de oplossing van het bereikbaarheidsprobleem, levert een belangrijke bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen en is een gezond vervoermiddel voor alle doelgroepen. Verkeersveiligheid is een basisvoorwaarde voor het stimuleren van fietsen. Fietsen moet daarom - naast een aangenaam voor- en natransport voor OV - een veilige en directe manier zijn om van A naar B te komen.

Castricum vindt een goede bediening van het **trein-station** van groot belang, waarbij een hoge frequentie nog belangrijker is dan een snellere verbinding. Dat geldt uiteraard voor de rechtstreekse verbindingen naar Alkmaar enerzijds en Amsterdam, Nijmegen en Zuid-Limburg anderzijds, maar zijn nadrukkelijk ook gewenst naar Haarlem-Leiden-Den Haag (Kennemerlijn) en via Sloterdijk naar Schiphol. Bij een hogere frequentie zijn maatregelen vereist zodat het spoor voor het wegverkeer geen grotere barrière wordt dan het nu al is. Daarom is een ongelijkvloerse oplossing nodig voor de Beverwijkerstraatweg.

Inzet op ketenmobiliteit betekent beter natransport vanaf station Castricum. De kust moet ook zonder auto (met bus, deelfiets en aanvullend vervoer) beter bereikbaar worden.

Het **ruimtegebruik** van parkerende auto's in woonwijken staat tegenover leefbaarheid, ruimte voor fietsers en voetgangers, ruimte voor spelen en groen en klimaat-adaptieve kernen. Het beperken van parkeerruimte kan door het stimuleren van fiets- en deelauto-gebruik, het bouwen nabij OV-knooppunten en het stimuleren van ketenmobiliteit fiets/ voet en OV.

Parkeerbeleid volgt nu de vraag. Met juiste maatregelen kan de parkeerdruk (en – norm) bij woningen en voorzieningen afnemen. Deze gewonnen ruimte kan ingezet worden voor voetgangers, fietsers, ruimte om te spelen en verblijven en groen.

⁶ <https://www.fietsersbond.nl/ons-werk/verkeersgezondheid/>

Verder wordt gewerkt aan een grotere **verkeersveiligheid**, minder verkeersslachtoffers en nul verkeersdoden. Hiertoe wordt met een risico-gestuurde aanpak gewerkt aan duurzaam veilige infra, doeltreffende gedragsbeïnvloeding (incl. educatie) met gerichte handhaving als sluitstuk. De schoolomgeving moet veiliger voor kinderen, niet alleen door het inrichten van schoolzones, maar ook door het aanpassen van (verkeers-)gedrag van ouders. Een duurzaam veilige inrichting blijft de norm.

Dat maakt onderscheid tussen openbare ruimte waar de verkeersfunctie dominant is (GOW's) en woongebieden (ETW's), waar langzaam verkeer (en parkeren) dominant is. Daarnaast zijn er bijzondere plekken (pleinen, (mini) parken, groenparels, speelplekken) waar verblijven recreatie/bewegen, rust en ontmoeten dominant is. Ook interlokale wegen, zoals de N203, moeten veiliger.

Verkeer kan onveilig zijn. De andere kant is dat **actieve mobiliteit** belangrijk bijdraagt aan ieders gezondheid, fitheid en productiviteit. De gemeente kan door de inrichting van de ruimte en andere maatregelen haar burgers daartoe verleiden.

De traditionele aandachtspunten bij mobiliteit zijn bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid. Daarnaast is voor de omgevingsvisie actueel:

- Veilig en gezond; actieve mobiliteit.
- Duurzaamheid; trein, (elektrische) fiets en auto, thuiswerken.
- Prettig leefbare omgeving; minder geluid, veilig spelen, bewandelbaar.
- Economisch functioneren; bereikbaarheid, faciliteren forenzen.
- Voor iedereen; fiets verzacht mobiliteitsarmoede, is voor alle inwoners in alle leeftijden.

3.4 Landschap, natuur en openbare ruimte in de gemeente Castricum

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

Het is belangrijk dat de verdeling en leesbaarheid in het landschap wordt behouden en waar mogelijk versterkt. Van west naar oost is vooral de opbouw in zee/strand, duinen, strandwallen en strandvlakte (open, weide- of bollenland) belangrijk. Inclusief de bijbehorende zichtlijnen, panorama's en iconen.



Landschappelijke kernkwaliteiten zijn:

- De zichtbare ontwikkelingsgeschiedenis in het landschap.
- De belevingselementen zoals openheid, duisternis en stilte.
- De natuurlijke waarden zoals duinen, duinrellen, weidevogelgebieden en bloemrijke graslanden.
- De aanwezige historische structuurlijnen, zoals verkavelingsstructuren, dijken en vaarten.
- De aanwezige cultuurhistorische objecten, zoals stolpboerderijen en het WOII-erfgoed.

De algemene ambitie is om ruimtelijke ontwikkelingen:

- Bij te laten dragen aan het zichtbaar en herkenbaar houden van de landschappelijke karakteristiek.
- Bij te laten dragen aan het versterken van (de beleving van) openheid en helder te positioneren ten opzichte van de ruimtelijke dragers.

Toelichting

In het buitengebied zijn allerlei verschillende gebruiksvormen naast en door elkaar aanwezig: bollenteelt, veehouderij, wonen, natuur, landschap, archeologie, cultuurhistorie, recreatie, verkeer, toerisme, enz. Hoewel functiecombinatie de voorkeur heeft, is het duidelijk, dat de verschillende functies van het buitengebied niet altijd en overal samen kunnen gaan. Het uitgangspunt is verweving waar dat kan, en scheiding waar dat moet.

Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit is een belangrijke voorwaarde voor nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied. Als het gaat om ruimtelijke kwaliteit staan de kwaliteiten van landschap, ecologie en cultuurhistorie centraal, in combinatie met mogelijkheden voor beleving van deze waarden. Initiatiefnemers krijgen de ruimte om de gewenste kwaliteiten op creatieve wijze verder te ontwikkelen.

De provincie heeft het buitengebied van Castricum benoemd als Bijzonder Provinciaal Landschap. Het Bijzonder Provinciaal Landschap omvat gebieden in Noord-Holland die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn. Deze gebieden zijn in de Omgevingsverordening NH2020 opgenomen met als doel om deze landschappen te beschermen en waar mogelijk te versterken en te ontwikkelen.

Landbouw

De agrarische sector is een belangrijke drager van het landelijk gebied. De voornaamste bedrijfstypen zijn de melkveehouderij en de tuinbouw, met name de bollenteelt. Intensieve veehouderij, glastuinbouw (als hoofdacti-

tiviteit) en akkerbouw zijn binnen het grondgebied van de gemeente Castricum (vrijwel) ontbrekende bedrijfstakken. Een deel van de bedrijven heeft een recreatieve neventak. Regels hiervoor zijn vastgelegd in het bestemmingsplan. Het beleid is verder gericht op het vergroten van de economische vitaliteit van het buitengebied.

Weidevogels

Delen van het buitengebied vormen belangrijke weidevogelleefgebieden. Bijvoorbeeld de gronden die Stichting Hooge Weide in beheer heeft. Hier worden goede broedresultaten gehaald. De weidevogelstand is landelijk gezien sterk achteruit gegaan. Het beleid van de provincie is gericht op het verbeteren en in stand houden van broed- en opgroeimogelijkheden voor weidevogels. Dit gebeurt onder meer door subsidie te verlenen aan natuurorganisaties en agrarische collectieven voor het beheer van weidevogelgebieden.

Duingebied

De duinen zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) van Rijk en provincie en zijn Natura 2000 gebied. Het gevarieerde reliëf vormt een duinmilieu met duingraslanden, duinvalleien, duinmeertjes, stuivend zand en bos. De bossen kwamen van nature niet voor, deze zijn in de 19e en 20e eeuw aangeplant. De beheerder van het duingebied, PWN zet in op herstel en behoud van natuurwaarden, zoals vastgelegd in de beheerplannen. Eén van de doelen is het terugdringen van de effecten van de stikstofdepositie. Verder heeft een deel van de duinen een functie bij de waterwinning. Als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland, heeft de provincie de te behouden wezenlijke kenmerken en waarden beschreven.

Natuurverbinding Kust-tot-Kust

In het zuidelijke deel van Strandvlakte van Noord-Kennemerland loopt ten noorden van Castricum een NNN-natuurverbinding, de ecologische verbinding 'Van Kust tot Kust'. Dit is een natuurverbinding voor water- en moerasgebonden fauna tussen de duinen, de vochtige graslanden in de duinrand en de binnenlands gelegen waterrijke polders. Het ecologisch streefbeeld vanuit het natuurnetwerk bestaat uit een natte verbinding, met een gradiënt van duinrellen en kwelzones in het westen en bloemrijke (riet)ruigtes, moerassen en open water in het oosten.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

De gemeente wil het buitengebied open, groen en aantrekkelijk houden door middel van:

- behoud en versterking van de waarden van natuur en landschap.

- ruimte voor een economisch rendabele agrarische bedrijfsvoering.
- behoud van archeologische en cultuurhistorische waarden.
- mogelijkheden en voorzieningen om van het buitengebied te genieten.

De gemeente ziet het buitengebied als een belangrijke groene buffer tussen de verstedelijkte gebieden van Alkmaar en de IJmond. Belangrijk doel is het buitengebied blijvend behouden als een waardevol en gevarieerd polderlandschap, dat wordt gekenmerkt door afwisseling, openheid, rust en ruimte. Een landschap dat zich uitstrekt van de kust tot en met het Alkmaardermeer, en dat in recreatief, economisch en ecologisch opzicht aansluit op de netwerken in de omgeving. Een landschap dat op economisch en ecologisch duurzame wijze wordt gebruikt en beheerd, en dat door de inwoners van het bebouwde gebied wordt gekend en gewaardeerd.

Oer-IJ

Castricum is gelegen in het voormalige stroomgebied van het Oer-IJ. Het Oer-IJ vormt een belangrijk structurend element en fungeert als groene wig in een verstedelijkt gebied, met een sterke culturele en landschappelijke identiteit. Het Oer-IJ werkt verbindend en biedt inspiratie voor een integrale aanpak waarbij zo veel mogelijk alle functies van het landschap worden betrokken. Denk aan de klimaat- en wateropgave en de transitie in de landbouw, natuur en cultuurhistorie, maar ook bereikbaarheid en wonen.

Toegankelijk buitengebied

De waardering van de bevolking, toeristen en recreanten voor het buitengebied kan alleen in stand worden gehouden wanneer er ruime mogelijkheden zijn daarmee in aanraking te komen. Gestreefd wordt naar een variatie aan mogelijkheden en voorzieningen (waaronder ook overnachtingsmogelijkheden) om toegang tot het buitengebied te krijgen, daarvan te kunnen genieten en kennis te nemen van de karakteristieken en ontwikkelingsgeschiedenis. De functies recreatie en natuur sluiten elkaar niet op voorhand uit en kunnen elkaar zelfs versterken. Met name de bijzondere positie van het buitengebied als broedgelegenheid voor weidevogels, vraagt echter om behoud of versterking van grotere rustkernen van voldoende omvang, waar recreatie slechts onder voorwaarden is toegestaan

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Wet Natuurbescherming (Rijk).
- Beheerplannen Natura 2000 (provincie).

- Omgevingsvisie NH2050 (provincie).
- Programma Natuurontwikkeling 2020-2024 (provincie).
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (provincie).
- Bijzonder Provinciaal Landschap (provincie, nog niet vastgesteld).
- Ontwikkelingsbeeld Regio Alkmaar (regio).
- Kadernota Buitengebied Gemeente Castricum (gemeente).
- Beeldkwaliteitsplan buitengebied gemeente Castricum (gemeente).
- Bestemmingsplan Buitengebied Castricum (gemeente).

■ RELATIE MET ANDER THEMA'S

- Cultuurhistorie.
- Bodem, water.
- Openbare ruimte.
- Klimaat.
- Toerisme, recreatie.
- Gezondheid.

■ TRENDS

Trend 1: Achteruitgang biodiversiteit

Tweejaarlijks worden voor de hele provincie de resultaten van de monitoring van de biodiversiteit gepresenteerd. Uit de monitoring blijkt dat kwetsbare biodiversiteit, soorten van bijzondere leefmilieus, zeldzame soorten en soorten van landbouwgebieden nog steeds afnemen. De sterke achteruitgang van biodiversiteit in natuurgebieden lijkt door alle gerichte maatregelen af te vlakken.

Trend 2: Toename recreatiedruk in duinen

De laatste jaren wordt de recreatiedruk in het duingebied steeds groter. De vele recreanten beperken het ongestoorde genieten en komen soms met elkaar in conflict.

Trend 3: Functieverandering en minder agrarische bedrijven

Het aantal agrarische bedrijven blijft verder afnemen. Waar agrarische bedrijven stoppen vindt een functieverandering plaats. Door ontwikkelingen op en rond erven of hobbymatige activiteiten vindt een afname plaats van de agrarische identiteit. In plaats van koeien zijn er steeds meer paarden in het buitengebied te vinden.

Trend 4: Woonbehoefte

In de zoektocht naar ruimte voor woningbouw ligt er een druk op de randen van de bestaande bebouwing en de zone hier net buiten. Hierbij wordt gezocht naar kansen voor wonen in evenwicht met de bijzondere landschapswaarden.



■ OPGAVEN

Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit draait om het samenspel van nieuw en oud en de balans tussen behoud en ontwikkeling bij het maken van keuzen over de toekomst van het landschap. Zonder behoud geen verleden, maar zonder ontwikkeling geen toekomst. Kortom ruimtelijke kwaliteit ontstaat als nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen aansluiten op de huidige kwaliteiten van het landschap.

Biodiversiteit

In de provinciale Omgevingsvisie NH2050 wordt biodiversiteit als één van zeven kernopgaven voor de komende decennia gepresenteerd. Naast het realiseren van meer natuurgebieden van een goede kwaliteit is het van belang dat activiteiten niet langer ten koste gaan van de natuur maar dat alle partijen, zowel overheden als particuliere initiatiefnemers een bijdrage leveren aan natuur en biodiversiteit. Zo is het van groot belang om bij ontwikkelingen als de veranderingen in de landbouw, de energietransitie en de uitbreiding van woongebieden en infrastructuur rekening te houden met natuur (natuurinclusief ontwikkelen).

Transformatie landbouw

De agrarische sector staat voor een grote transformatieopgave: aanpassen aan de stikstofproblematiek, minder gewasbeschermingsmiddelen, omschakeling naar duurzamere productie, richten op biodiversiteit.

Energietransitie en landschap

De energietransitie heeft effect op het landschap. Groot-schalige toepassing van zonnepanelen zorgt voor een industriële laag in het landschap. Windturbines zijn van ver zichtbaar in het open gebied. De energietransitie is een ontwerpogave die vraagt om een zorgvuldige aanpak.

■ BUCH RELEVANTIE

Het landschap verbindt. Het open agrarisch gebied van Noord Kennemerland vormt een verbindende en gemeentegrens overschrijdende factor. Het gebied heeft eenzelfde ontstaansgeschiedenis en eensluitende opgaven.

3.5 Welzijn en Maatschappelijke voorzieningen

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

We zetten in op een samenleving waarin het welzijn van onze inwoners centraal staat en waarin inwoners zich bij elkaar betrokken voelen. Daar waar nodig faciliteert de gemeente dat inwoners ondersteuning vinden/krijgen, zodat zij zoveel mogelijk zelfredzaam worden of blijven en regie kunnen voeren over hun leven.

Daarbij hanteren we vier pijlers:

- We werken vanuit de inwoner en zijn/haar leefwereld; De leefwereld, vraag en specifieke situatie van de inwoner staan centraal. We luisteren, vragen door, zijn toegankelijk en nabij. We voorkomen dat

inwoners via verschillende loketten hun verhaal moeten doen. Integraal werken en zelfredzaamheid staan voorop, evenals het versterken van de eigen regie van de inwoner.

- We zetten in op preventie; hoe eerder we Inwoners kunnen helpen, hoe beter. Het voorkomt persoonlijk leed en escalaties en drukt de kosten. We investeren in talentontwikkeling en sturen op zelf- en samenredzaamheid in de directe leefwereld van inwoners met een hulpvraag.
- We organiseren ons eenvoudig, begrijpelijk, laagdrempelig, zichtbaar en nabij. We werken op meerdere (wijk)locaties en onze dienstverlening is herkenbaar en eenduidig. Zo kunnen we maatwerk leveren waar nodig en snel opereren wanneer dat moet. Het sociaal team werkt integraal samen met andere professionals, waardoor complexe vragen snel en adequaat worden beantwoord.
- We maken duidelijke keuzes: De juiste zorg op de juiste plaats. Dat klinkt logisch, maar het vergt scherpheid om hierop te sturen. We gaan op een slimme manier om met de schaarse middelen die we hebben. Passend bij de vraag en problematiek zetten we expertise, middelen en netwerk in. Dit om ervoor te zorgen dat hulp terecht komt bij de inwoners die het nodig hebben. We zoeken altijd naar de best passende oplossing en zijn daarin kostenbewust.

Deze pijlers zijn leidend in al ons doen en laten en zijn van toepassing op zowel uitvoering als beleid en op de samenwerking met onze partners.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Welzijn.
- Onderwijs.
- Volksgezondheid.
- Sport en bewegen.
- Kunst en Cultuur.

3.5.1 Welzijn

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

- Het bestrijden van eenzaamheid in samenwerking met betrokken organisaties.
- Voor inwoners met een niet-nederlandse achtergrond zetten we in op het snel leren van de taal en taalstages, zodat zij sneller aan de samenleving deel kunnen nemen.
- Het bevorderen van de leefbaarheid voor mensen met een ernstige visuele, psychische of lichamelijke beperking, waaronder het toegankelijk maken van publieke ruimtes.

- Zorg- en sociale voorzieningen, die maatwerk vragen, organiseren we tot op buurt- en wijkniveau.
- Verbeteren van welzijn van jongeren door onder andere het voorkomen van kinderarmoede en door betere voorzieningen voor jongeren tussen 12 en 18 jaar, zodat zij elkaar kunnen ontmoeten.
- Inzetten op een integrale lijn voor begeleiding, onderwijs en opvoeding van kinderen, jongeren en jongvolwassenen.
- Stimuleren van innovatie in de zorg.

(Uit: *Samen Maatwerk leveren, raadsbreed programma 2018-2022*)

Algemene uitgangspunten voor het onderdeel Welzijn zijn:

- Iedereen doet mee.
- We bevorderen de zelfredzaamheid en het zorgen voor en met elkaar.
- We zorgen voor een veilige en gezonde leefomgeving.
- We bieden een breed palet aan laagdrempelige algemene voorzieningen.
- We zetten in op het voorkomen van problemen en signaleren vroegtijdig om te voorkomen dat problemen erger worden.
- De toegang tot ondersteuning is goed toegankelijk en lokaal georganiseerd.
- We bieden ruimte voor maatschappelijke initiatieven..

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Wet maatschappelijke ondersteuning.
- Jeugdwet.
- Beschermd Wonen.
- WvGGZ.
- VN verdrag.
- Integraal beleidskader sociaal domein.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Gezondheid.
- Sport.
- Wonen.
- Veiligheid.
- Recreatie en toerisme.
- Economie.

■ TRENDS

- Dubbele vergrijzing.
- Langer zelfstandig thuis blijven wonen voor zowel ouderen als andere kwetsbaren.
- Eenzaamheid komt vaker voor en niet alleen bij onze oudere inwoners.
- Inclusieve samenleving, iedereen moet mee kunnen doen.

- Beschermd thuis, ambulantisering GGZ.
- Inzet van Mantelzorgers & Vrijwilligers.
- Uitgaven WMO en jeugd stijgen, de rijksbijdrage groeit niet mee en lijkt zelfs te dalen.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING

Doordat de overheid langer zelfstandig thuis wonen stimuleert, wonen steeds meer kwetsbare groepen in een eigen woning en niet in een instelling/op een instellingsterrein of tehuis. Hierdoor verandert niet alleen de woonbehoefte van onze inwoners, maar ook de behoefte aan (het niveau van) lokale voorzieningen.

■ OPGAVE

We willen een maatschappij waarin inwoners, vrijwilligers en professionals naar elkaar om kijken. Dat vraagt om een leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeting en verbinding. Waarin iedereen, ongeacht een eventuele beperking, zoveel mogelijk zelfstandig zijn weg kan vinden en kan meedoen. Daarbij helpt het als voorzieningen, zoals winkels en zorg dichtbij zijn of als de mogelijkheid bestaat deze dichtbij te brengen. De samenwerking met onder andere scholen, kerken, bibliotheek en sportverenigingen is daarbij cruciaal.

Dit vraagt ruimte voor

- Toegankelijke voorzieningen voor iedereen.
- Meer ontmoetingsplekken.
- Dagbestedingsvoorzieningen.
- Verschillende activiteiten en zorg dichtbij.
- Passende woningen.
- Beheersmaatregelen om uitgaven en inkomsten voor WMO en jeugd in balans te brengen.

3.5.2 Onderwijs

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

- De gemeente Castricum onderscheidt zich door grote diversiteit in haar onderwijsaanbod.
- Ieder kind telt mee. Onderwijs is één van de instrumenten om kinderen persoonlijk en qua kennis uit te laten groeien tot volwaardige en zelfstandige inwoners, die naar vermogen meedoen in de maatschappij.
- Voor iedere leerling is er een passende plek op een school in de nabije leefomgeving. Hiervoor is onder andere samenwerking tussen partijen, zoals scholen, samenwerkingsverbanden, kinder-/peuteropvang, jeugdhulp, sportverenigingen, jongerenwerk noodzakelijk. Scholen kunnen afspraken maken over specialisaties, zodat een breed aanbod per regio ontstaat. Dit geldt zowel voor het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs.

- Alle kinderen gaan op een veilige manier en met plezier naar school om hun talenten in de breedte te ontwikkelen.
- De gemeente vervult een faciliterende rol bij de ontwikkeling van Integrale Kindcentra (IKC's)
- Er worden zoveel mogelijk doorlopende leerlijnen gecreëerd, kinder-/peuteropvang en onderwijs sluiten zoveel mogelijk op elkaar aan.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

De invloed van de gemeente op het aanbod en de kwaliteit van het onderwijs is beperkt. Het Rijk financiert scholen rechtstreeks; schoolbesturen voeren zelfstandig het bestuur. De Onderwijsinspectie houdt toezicht op de kwaliteit.

Gemeenten hebben wettelijke taken op het gebied van:

- Onderwijshuisvesting.
- Onderwijsachterstandbestrijding.
- Leerplicht & RMC.
- Leerlingenvervoer.
- Openbaar onderwijs.
- Passend onderwijs.
- Wet Kinderopvang (o.a.: handhaving en Voor- en Vroegschoolse educatie).
- Volwasseneneducatie.

Op 19 december 2019 is het integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen (IHP) 2019-2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Samen met de schoolbesturen is gewerkt aan een strategische visie op de toekomst van de huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs en aanverwante jeugdvoorzieningen, met name de kinderopvang.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Wet op het primair onderwijs
- Wet op voortgezet onderwijs
- Wet Passend onderwijs
- Wet Passend onderwijs MBO
- Wet op de Expertise Centra
- Leerplichtwet 1969
- Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC-wet)
- Wet Kinderopvang
- Verordening & beleidsregels leerlingenvervoer
- Subsidieregeling peuteropvang en VE
- Wet Educatie en Beroepsonderwijs (volwasseneducatie en MBO)
- Uitvoeringsagenda passend onderwijs Noord- en Midden-Kennemerland
- Jeugdwet

- Nationaal programma onderwijs (NPO – tijdelijk)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs
- Beleidsnotitie Gemeentelijke visie op Integrale Kindcentra (IKC).

■ TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Algemeen:

- Alle kinderen krijgen een plek op school die past bij hun kwaliteiten en mogelijkheden (passend onderwijs) en zoveel mogelijk in hun eigen omgeving ('Thuis nabij').
- Door toename inzet jeugdzorg is er een steeds groter belang bij samenwerking tussen onderwijs, samenwerkingsverbanden en jeugdhulp.
- Toenemende werkdruk in het onderwijs en groeiend tekort aan leraren.
- Over het algemeen afnemend aantal leerlingen.
- Bestrijding van onderwijsachterstanden richt zich op steeds jongere kinderen en op meer dan spraak/taal (ook sociaal-emotioneel en motorisch) én via Taalhuizen ook op ouders met taalachterstand.
- Focus op duurzaamheid van schoolgebouwen.
- Inzet van de school als wijkvoorziening: multifunctioneel.
- Integrale kindcentra/brede school; er is een groeiende behoefte aan dagarrangementen voor kinderen. Daarbij wordt ingezet op een doorgaande leerlijn voor kinderen en samenwerking tussen verschillende (maatschappelijke) partners die allemaal een bijdrage leveren in het aanbod.
- Ouders brengen kinderen vaker met de auto naar school.
- Op VO-scholen is steeds meer aandacht voor een (fysieke en sociale) 'Veilige school'.
- Meer aandacht voor de 'Gezonde school': gericht op voeding en bewegen.

Lokaal:

- Er komt een visie op onderwijs (en opvang). Een visie op leren en ontwikkelen. Daarbij wordt gekeken naar het schoolgebouw (en ontwerp daarvan bij nieuwbouw), de positionering van deze voorziening in de wijk en de relatie met andere (maatschappelijke) voorzieningen.
- Efficiënt gebruik van schoolgebouwen; Leegstand van één of twee ruimten geeft een school extra flexibiliteit en doet niet af aan de functionaliteit van het schoolgebouw. Indien sprake is van meer leegstand, die meerdere jaren aanhoudt, kan het desbetreffende schoolbestuur het gesprek aangaan om zo samen-

lijk met de gemeente een (voor de school en de wijk) betekenisvolle invulling te zoeken.

- Wijziging van leerlingaantallen; leidt tot fusies en verhuizingen.
- Breder onderwijsaanbod, zoals de Vrije School en het Supreme College Nederland.
- Ontwikkeling IKC's, onderzoek naar IKC voor Castricum-Oost en Bakkum.
- Per 1 augustus 2022 is er ook een MBO (VONK) in Castricum gevestigd.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING EN OPGAVE

Scholen worden steeds meer ingezet als een centrale, multifunctionele voorziening in de wijk. Dit heeft invloed op de buitenruimte; verkeer en vrije bewegingsruimte voor kinderen/bezoekers. Lang niet alle schoolgebouwen zijn geschikt voor deze (nieuwe) functie. Opgave is om per kern te onderzoeken welke voorzieningen nodig zijn en op welke manier de scholen hierin een rol kunnen spelen.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Stedenbouw
- Verkeer
- Woningbouw
- Energie en duurzaamheid
- Sociale domein; onder andere jeugdhulp, kinderopvang, veiligheid, arbeidsmarktontwikkeling, sport en bewegen, preventief jeugdbeleid, volksgezondheid, GGD.

3.5.3 Volksgezondheid

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

De belangrijkste uitgangspunten voor het onderdeel Gezondheid zijn:

- We zetten in op het bevorderen van een gezonde leefstijl. In het kader van inclusie hebben wij specifieke aandacht voor het bevorderen van de leefbaarheid in onze gemeente voor mensen met een ernstige visuele, psychische of lichamelijke beperking.
- Alle publieke ruimtes worden toegankelijk voor mensen met een beperking (inclusief nooduitgangen).
- Realisatie van een Hospice.
- Borging van een veilige omgeving. De gemeente moet veilig zijn voor alle inwoners, zowel in de wijk als in de verblijfsgebieden (bijvoorbeeld station, uitgangsgedebied, stand en duinen).

Toelichting

De gemeente is op basis van de Wet collectieve preventie volksgezondheid (WCPV) verplicht actief beleid te

voeren op het terrein van de volksgezondheid. Het is immers de gemeente die directe invloed heeft op de leefomgeving van haar inwoners en waar allerlei personen, instanties en verenigingen betrokken zijn bij een gezonde en veilige leefomgeving en de zorg voor medeburgers tot uitdrukking komt en verder kan worden gestimuleerd. Op gemeentelijke niveau is het mogelijk om allerlei (beleids)initiatieven die van invloed zijn op de gezondheid met elkaar in verband te brengen en zelfs te integreren. De gemeente heeft dus verschillende rollen te vervullen op het terrein van de volksgezondheid.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

De gemeente zet in op het behouden en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving van haar inwoners. De omgevingswet biedt kansen om de omgeving van haar inwoners op zo'n manier in te richten dat een gezonde en veilige leefstijl ondersteund wordt. Met de omgevingswet wil de gemeente niet alleen meer bewoners beschermen tegen negatieve milieueffecten, maar juist de gezondheid bevorderen door in te zetten op een gezonde leefomgeving.

■ TRENDS

Toenemende aandacht voor een gezonde leefstijl. Een ongezonde leefstijl is een belangrijke risicofactor voor chronische ziekten. De leefstijl van veel mensen kan gezonder. Dit blijkt als we de vier belangrijkste leefstijlfactoren (roken, alcohol, beweging en voeding) op een rij zetten; 10% drinkt teveel, een kwart rookt, een derde beweegt te weinig en bijna iedereen eet te weinig groente en fruit. In de gemeente Castricum is 25,4% van de inwoners een overmatige drinker, rookt 15,6%, beweegt 34% van de inwoners te weinig, eet driekwart te weinig groente en eet 55,8% te weinig fruit. Hoogopgeleide mensen hebben vaak een gezondere leefstijl dan laag opgeleide mensen. Specifieke trend voor onze gemeente is de vergrijzing. De groep ouderen met lichamelijke gezondheidsproblemen groeit. Van de ouderen heeft 37% overgewicht en heeft 11,5 % ernstig overgewicht. 7,2 % Van de ouderen is zwaar drinker. 45,7 % Van de ouderen heeft een langdurige ziekte of aandoening.



■ OPGAVE

De omgeving kan positief bijdragen aan een gezonde leefstijl. De opgave is om de omgeving zo in te richten dat deze uitnodigend is om te verblijven, recreëren en te bewegen. Dit kan door:

- Te zorgen voor een goed fiets- en wandelnetwerk,
- Speeltoestellen voor kinderen te plaatsen en fitnessapparaten voor oudere inwoners.
- Bij het inrichten van de openbare ruimte rekening te houden met mensen die visuele, psychische of lichamelijke beperkingen hebben.
- Een gezond voedselaanbod te stimuleren in school- en sportkantines.

Belangrijk is dat gemeente en partners op dit vlak samenwerken en dat bewoners betrokken worden bij de inrichting van een gezonde omgeving. Op deze manier creëer je draagvlak, voelen inwoners zich medeverantwoordelijk voor de beslissingen en zullen inwoners bepaalde gezonde faciliteiten eerder gebruiken.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Wet Publieke gezondheid
- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Participatiewet
- Jeugdwet
- Zorgverzekeringswet
- Nationaal Preventie akkoord

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Veiligheid
- Welzijn
- Sport
- Recreatie

3.5.4 Sport en bewegen

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

De gemeente wil dat sporten en bewegen voor iedereen mogelijk is. Niet alleen in sporthallen of op de sportparken, maar ook in een aantrekkelijke openbare ruimte. Sport en bewegen is geen op zichzelf staand doel, maar ook een middel om een gezonde vitale gemeente te zijn en escalaties van problemen, en daarmee de inzet van duurdere zorg, te voorkomen. Via met name de buurtsportcoaches wordt ingezet op sportstimulering en verenigingsondersteuning. Daarnaast ondersteunt de gemeente sportevenementen in de openbare ruimte. Wat betreft de accommodaties voor de sportverenigingen heeft de gemeente een faciliterende rol. Verder zorgt de gemeente voor voldoende en kwalitatief goede recreatiemogelijkheden, zoals speelvoorzieningen, fiets- en wandelpaden.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Sportnota 2013 "Castricum in Beweging"
- Werkplan buurtsportcoaches 2019-2021
- Nota publieke bekostiging 2018
- Subsidieregeling sportstimulering 2018
- Uitvoeringsplan spelen 2018-2022.

■ TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

- Vergrijzing.
- De behoefte van inwoners om te bewegen blijft groot. Daarnaast is er steeds meer aandacht voor gezondheid.
- De wijze en de tijdstippen waarop inwoners sporten en bewegen verandert.
- Inwoners binden zich minder makkelijk langdurig aan een sportvereniging.
- Deze ontwikkeling zorgt er ook voor dat het aantal leden van sportverenigingen over het algemeen stagneert of afneemt. Sportverenigingen spelen daarop in door het aanbod te verbreden.
- Inclusief sport en bewegen wordt steeds belangrijker. Onze inwoners zijn vaak op late leeftijd nog vitaal; voor hen is bewegen belangrijk om gezond te blijven.
- Verenigingen zetten in op verduurzaming van de sportkantine/kleedruimte (mede door de Rijkssubsidie BOSA).
- Er komt meer behoefte aan beweegtuinten waar jong en oud samen kunnen sporten en bewegen.

■ EFFECT OP ONZE LEEFOMGEVING

- Sportverenigingen fuseren, hebben de intentie een omni-sportvereniging te worden of richten de ruimte multifunctioneler in. Dit leidt tot een betere benutting van de sportaccommodaties, maar mogelijk een afname van het aantal m² aan sportvoorziening.
- Sporten en bewegen in de openbare ruimte nemen toe.

■ ONZE OPGAVE

- Ondersteuning bieden in het kader van de vitale sportvereniging.
- In de openbare buitenruimte voldoende ruimte creëren om sporten, bewegen en recreatie op elk moment van de dag en voor alle inwoners mogelijk te maken. Rollator-proof inrichten van de openbare ruimte valt hier ook onder.
- Het voeren van effectief en efficiënt accommodatiebeleid wat betreft de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Welzijn
- Recreatie en toerisme

- Landschap, natuur en groen
- Gezondheid
- Energie & duurzaamheid

3.5.5 Kunst en cultuur

■ UITGANGSPUNT VAN BELEID:

De gemeente heeft een breed verenigingsleven, een hoog cultureel voorzieningenniveau zoals de drie bibliotheekvestigingen, Geesterhage, Toonbeeld en het Huis van Hilde. Daarnaast heeft de gemeente een rijke cultuurhistorie en een betrokken cultureel veld.

Uitgangspunt is om de krachten te bundelen en samen met ondernemers, culturele instellingen en organisaties, toeristisch-recreatieve sector, onderwijs en inwoners het cultureel aanbod en landschap zichtbaar en beleefbaar te maken. Castricum wil gastvrij en innovatief zijn.

Gastvrij door cultuur en toerisme te verbinden, innovatief door erfgoed en historie vanuit een nieuw of ander perspectief te belichten. Het belang van cultuur voor de samenleving is, dat het mensen ontwikkelt én verbindt. De gemeente gaat vanuit haar regierol zelf geen culturele activiteiten organiseren, dat is aan het culturele veld.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

De belangrijkste speerpunten voor het onderdeel kunst en cultuur zijn:

- 1: Het bevorderen van cultuurparticipatie specifiek voor de jeugd uit de gemeente, waarbij wordt ingezet op cultuureducatie.
- 2: Vindbaar en zichtbaar maken van het totale culturele aanbod via bebording en campagnes.
- 3: Ruimte bieden voor innovatie en experiment, door dit te faciliteren en aan te jagen.
- 4: Gastvrijheid bevorderen door cultuur te verbinden aan toerisme, waarbij wordt ingezet op het verbinden, versterken en promoten van culturele en recreatieve activiteiten. Hierbij wordt vooral ingezet op communicatie en de oprichting van een Cultuurplatform.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Gemeente: Beleidsnota Kunst en Cultuur 2020 'Cultuur met kansen'
- Provincie: Kadernota Cultuurbeleid 2016
- Provincie: Cultuurbeleid 2017-2020: Cultuur in ontwikkeling
- Provincie: Leidraad Landschap en cultuurhistorie
- Rijk: cultuur in een open samenleving
- Rijk: erfgoed telt

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Recreatie en toerisme
- Erfgoed en cultuurhistorie
- Economische zaken/recreatie en toerisme
- Stedenbouw / ruimtelijke ordening
- Onderwijs
- Welzijn

■ TRENDS

Het economische belang van Investeren in kunst en cultuur wordt steeds meer onderkend. Het draagt bij aan een aantrekkelijke woonomgeving, waar bedrijven en inwoners zich willen vestigen en het provinciaal archeologisch centrum Huis van Hilde trekt steeds meer bezoekers zowel uit de regio als daarbuiten. In de nieuwe beleidsnota "Cultuur met Kansen" wordt de subsidieregeling voor culturele evenementen verder uitgebreid in samenwerking met het Platform Toerisme, recreatie en cultuur.

Tevens zien we dat leegstaande panden worden ingezet als zogenaamde broedplaatsen voor kunstenaars.

■ EFFECT OP LEEFOMGEVING

Er is ruimtebeslag door de verschillende culturele accommodaties als Geesterhage, Huis van Hilde en de drie bibliotheekvestigingen in Akersloot, Limmen en Castricum.

Daarnaast heeft de gemeente een groot aantal beelden in de openbare ruimte in de drie kernen.

Ook vinden veel culturele evenementen plaats in de openbare ruimte en in accommodaties.

■ OPGAVE

In de nieuwe cultuurnota, waarbij meer nadruk ligt op de verbinding met recreatie en toerisme en cultuur, wordt meer ingezet op de realisatie van maatschappelijke doelen, zoals bestrijding van eenzaamheid, talentontwikkeling en opvang van kwetsbare inwoners, waarbij wordt gewerkt met de speerpunten van de Nota Publieke Bekostiging.

■ RELATIE NAAR ANDERE THEMA'S

Er is een sterke relatie met het erfgoedbeleid, zoals te zien is bij de ondersteuning van musea en de samenwerking met historische verenigingen, en met het toerisme en recreatiebeleid vooral rond culturele evenementen.

■ BUCH RELEVANTIE

Kunst en cultuur is vooral lokaal gestuurd en behoort bij de identiteit van de afzonderlijke gemeenten. Castricum



is vooral gericht op de cultuurhistorie. Door het speerpunt regionale samenwerking en promotie is samenwerking op dit vlak in regionaal- en BUCH verband relevant.

3.6 Economie gemeente Castricum

3.6.1 Recreatie, toerisme en economische zaken

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

De ambitie van de gemeente is om richting 2030 verder uit te groeien tot een bloeiende lokale economie en toeristische gemeente, die in en buiten het hoogseizoen een aantrekkelijk aanbod heeft voor haar bezoekers. Onze bestaande kwaliteiten, waaronder de natuur, cultuur, recreatie en cultuurhistorische waarden, zijn beter zichtbaar en daarmee is de belevingswaarde vergroot. Alle ontwikkelingen sluiten aan bij de identiteit van ons gebied en onze inwoners. De gemeente zet in op de volgende vier speerpunten:

1. een open en gevarieerd landschap – van het Alkmaardermeer tot aan de duinen en de zee - met cultuur, erfgoed, dat daarmee verbonden is.
2. Een stabiel inwonertal met voorzieningen op maat; in 'stenen' en activiteiten, toegespitst op de werkelijke

behoefte aan welzijns-, onderwijs- en culturele voorzieningen van onze inwoners en wonen voor onze starters en ouderen.

3. Recreatie en Toerisme is in balans met de leefomgeving. bevorderen als belangrijke pijler van de lokale economie weghalen.
4. Toeristische informatie via online en offline communicatie en promotie onder de aandacht brengen bij inwoners, ondernemers en bezoekers.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

- Versterken Identiteit; hoe doe je dat?
- Openhouden van en duurzaam beheer buitengebied;
- Zichtbaar en breder bruikbaar maken van water;
- Diversiteit landschap en kernen beschermen en met kwaliteit ontwikkelen;
- Gevarieerd landschap houden; nieuwe functies moeten het landschap versterken;
- Fiets-, wandel- en waterroutes en fietsroutes tussen de kernen onder de aandacht brengen;
- Inwoneraantal gelijk houden. Jongeren en ouderen huisvesten en doorstroming bevorderen;
- Voorzieningen en activiteiten zoals winkels, sportfaciliteiten, ontmoetingsplaatsen laten aansluiten op

- behoeften en mogelijkheden per kern;
- Bevorderen werkgelegenheid;
- Oog hebben voor de negatieve gevolgen van economisch profijt van toerisme;
- Castricum als een van de 18 deelnemende gemeente met de ambitie van meest vitale verblijfsregio van Nederland in 2030. amen met de regio is het voornemen tot 2025 uit te groeien tot een herkenbare bestemming voor verblijfstoeristen en dagrecreanten en in 2030 de meest vitale verblijfsregio van Nederland te zijn.
- De toeristische informatie sluit aan op de communicatie en promotie van de destinationmarketingorganisatie Holland boven Amsterdam.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

Lokaal

- Notitie detailhandel gemeente Castricum 2012.
- Structuurvisie Buiten Gewoon Castricum 2030.
- Strategienota Recreatie en Toerisme gemeente Castricum 2017-2020.
- Vastgestelde kadernota Strandgebied Castricum 2011.
- Bed and Breakfastbeleid.
- Evenementenbeleid 2012.
- Horecabeleid op maat.

Regionaal

- Detailhandelsvisie 2025.
- Eindrapport Werklocaties Regio Alkmaar 2022.
- Toeristische visie regio Alkmaar, Parel aan Zee 2025, actiejaarplan 2022.
- Holland boven Amsterdam, marketingplan 2018-2021.
- Visie Vitale Verblijfsrecreatie Noord-Holland Noord 2025.

■ RELATIE MET ANDER THEMA'S

- Recreatie en Toerisme.
- Wonen.
- Kunst en Cultuur.
- Cultureel Erfgoed.
- Buitengebied.
- Verkeer.
- Strand.
- Duurzaamheid.

■ TRENDS

Trend 1: Toename van het aantal toeristen

Amsterdam heeft al jaren te maken met een toenemende stroom van toeristen. Om deze druk op die stad te verlichten zijn diverse campagnes gaande om andere gemeenten nadrukkelijker in de schijnwerpers te

plaatsen. Het NBTC ziet het aantal verblijfs gasten aan de Noord-Hollandse kustgemeenten ook aanzienlijk toenemen.

Trend 2: Vergrijzing van bevolking en toeristen

Zowel de vergrijzing als het stijgen van éénoudergezinnen maken dat er veel meer vraag naar woningen is. Door de vergrijzing zijn er ook steeds meer mensen met vrije tijd en door de toenemende welvaart hebben zij steeds meer te besteden.

Trend 3: Toename recreatieve verhuur en recreatief gebruik van woningen

De toeristische verhuur van woonruimte heeft de afgelopen jaren een grote vlucht genomen.

Voor veel bezoekers is deze vorm van verhuur een aantrekkelijk aanvulling op het bestaande aanbod. Structurele, recreatieve verhuur heeft echter zijn weerslag op de leefbaarheid in de kernen en op de voorzieningen.

Trend 4: Detailhandel blijft onder druk

Door vergrijzing, de opkomst van verkopen via internet en gezinsverdunning heeft de lokale detailhandel het moeilijk. Bestaande supermarkten kunnen niet meegroeien met de gebleken behoefte bij consumenten aan grotere supermarkten met een grotere diversiteit van producten en merken.

■ EFFECT OP ONZE LEEFOMGEVING

Een groeiend aantal recreanten en toeristen zal de komende jaren de gemeente Castricum bezoeken. Daarvan maken ouderen een groter aandeel uit. Ouderen fietsen, wandelen en varen vaker. Goede water- en wegenstructuur en aansluiting op de regionale, recreatieve netwerken is daarom van belang.

Door recreatieve verhuur kunnen woningen worden onttrokken aan de woningmarkt en kan de druk op de woningmarkt verder toenemen. Recreatieve verhuur kan ook zijn weerslag hebben op sociale activiteiten en sociale veiligheid in de kernen. Mogelijk zal de gemeente een afweging moeten maken om recreatieve verhuur te verbieden of te reguleren.

Er zijn minder winkels in het straatbeeld. In sommige gevallen worden winkels getransformeerd naar woningen. Regionale winkelcentra winnen terrein. Het rapport afwegingskader transformatie Castricum dient als leidraad voor een aantrekkelijk, compact centrum van de kern Castricum.

■ OPGAVE GEMEENTE CASTRICUM

Het leefbaar houden van de gemeente is de belangrijkste opgave. Toeristen en recreanten zijn welkom, maar moeten de essentiële waarden van de dorpen niet aantasten. Voor wandelen, fietsen en varen moet voor alle gebruikers voldoende ruimte blijven. De aard en omvang van de toeristische druk moet goed afgezet worden tegenover de draagkracht van de leefomgeving. Het programma 'versterking Winkel- en Verblijfsgebieden' kan een positieve bijdrage leveren aan deze opgave.

■ BUCH RELEVANTIE

Recreatie en Toerisme en Economie zijn niet gebonden aan gemeentegrenzen. De trends en opgaven zijn voor iedere gemeente veelal dezelfde.

3.6.2. Strand

■ UITGANGSPUNTEN VOOR BELEID

- Een kwalitatief hoogwaardige uitstraling van de openbare ruimte en voorzieningen op het strandplateau.
- Een schone, opgeruimde en veilige omgeving.



- Het stimuleren en verder uitbouwen van publiek private samenwerking aangaande het beheer openbare ruimte, afvalinzameling en parkeervoorzieningen.
- Bij alle ruimtelijke ontwikkelingen de mogelijkheden voor duurzaamheid betrekken en benutten. Dat geldt voor de openbare voorzieningen maar ook voor de voorzieningen die ondernemers op het strand bieden.
- Invzetten op kwaliteitsverbetering, innovatie en behoud van het bestaande aanbod.
- Stimuleren elektrisch vervoer en mogelijkheden voor fietsers.
- De huidige functie van het strand behouden en versterken. De zonering en bebouwing op het strand blijft gelijk.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

Het strand van Castricum vormt een belangrijk bezoekdoel voor inwoners en toeristen. Het strand en de duinen maken deel uit van de primaire waterkering en vormen samen een van de grootste aaneengesloten natuurgebieden van ons land.

De afgelopen decennia is veel geïnvesteerd in bereikbaarheid en het ondernemersklimaat voor de strandondernemers. De inrichting en kwaliteit van de openbare ruimte en het gebied dat wordt geëxploiteerd voor het parkeren van auto's en fietsen kan worden verbeterd. Wil het gebied ook voor de toekomst een interessante recreatie- en verblijfplaats zijn, dan dienen stappen ondernomen te worden. Nieuwe initiatieven en ontwikkelingen moeten passen in de natuurlijke setting en vooral gericht zijn op kwaliteit en duurzaamheid. Maar ook de economische vitaliteit van de ondernemingen in dit gebied zijn van belang. Deze ondernemingen vormen niet alleen een belangrijk bezoekdoel, ze bieden ook de faciliteiten die nodig zijn om het strand aantrekkelijk te houden en de grote aantallen bezoekers te accommoderen.

Natuur, waterkering, economie, werkgelegenheid, toerisme en (verblijfs)recreatie vormen het fundament waarop het gebied kan worden ontwikkeld.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- CROW-normen (diverse publicaties, o.a. ASVV) met o.a. richtlijnen duurzaam veilige inrichting; richtlijnen fietsvoorzieningen en obstakelvrije voetgangersruimte
- VN-verdrag gehandicapten (Openbare ruimte (looproutes) toegankelijk met rolstoel, voor blinden en slechtzienden)
- Blauwe Vlag, ondernemersvisie Green Beach

- Toekomstperspectief Kust en Kustzonering, provinciale verordening.
- Kwaliteitsimpuls Economie Castricum
- Kadernota Strandgebied Castricum 2011.

■ RELATIE MET ANDER THEMA'S

- Landschap.
- Recreatie en toerisme.
- Ruimtelijke ordening.
- Energie en klimaat.
- Economie.
- Openbare ruimte.
- Duurzaamheid.
- Veiligheid.

■ TRENDS

Trend 1: Toename gebruik elektrische voertuigen

Er is sprake van een toename van het gebruik van elektrische fietsen. De exploitant van de parkeerplaats zet in op het uitbreiden van oplaadpunten voor auto's en fietsen, mogelijk in combinatie met zonnepanelen op of boven het parkeerterrein. Voor elektrische fietsen zijn naast oplaadvoorzieningen ook meer toezicht nodig om diefstal te voorkomen.

Trend 2: Zeespiegelstijging

De zeespiegel stijgt. Er wordt rekening gehouden met een stijging van het water met 2 meter in 2100. Hoe ziet onze kust(verdediging) en het strand er dan uit? Wat betekent dit voor het huidige beleid, niet alleen van de gemeente maar ook van andere overheden, de komende tientallen jaren?

Trend 3: Groter aantal bezoekers van duin en kust

Verwacht wordt dat de bezoekersaantallen voor het strand en de duinen toenemen. Vakantie in eigen land wordt steeds populairder maar ook de buitenlandse toerist kiest vaker voor Nederland en andere stranden dan de bekende bestemmingen zoals Zeeland en de Waddeneilanden. Daarmee ontstaat tegelijkertijd meer recreatiedruk op het omliggende duingebied en de 'natuur van het strand en de zee'. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de kwetsbare natuur hierdoor niet verloren gaat en daarmee ook de bijzondere aantrekkingskracht van het strand?

